

TREBALL FI DE GRAU

PROPOSTA PER TREBALLAR L'EDUCACIÓ SENSE ESTEREOTIPS DE GÈNERE EN
LA PRIMERA INFÀNCIA

Autora: Paula Pérez García

paula.perez@estudiants.urv.cat

Dirigit per: Christian Snoey Abadias

christian.snoey@urv.cat

AGRAÏMENTS

Arribar fins aquí ha estat un camí ple d'esforç, aprenentatges, dubtes i moments de superació. Aquest Treball de Fi de Grau representa el final d'una etapa molt important de la meua vida, però també l'inici d'una nova mirada com a futura mestra. Per això, no puc tancar aquest procés sense agrair a totes les persones que m'han acompanyat durant aquest recorregut.

En primer lloc, vull expressar el meu agraïment al meu tutor de TFG, Christian Snoey Abadias, per la seva orientació i el seu acompanyament al llarg d'aquest treball.

A la meua família, en especial als meus pares i la meua parella, gràcies per ser sempre el meu suport. Per confiar en mi, per animar-me quan ho necessitava i per recordar-me que era capaç d'arribar fins aquí fins i tot en aquells moments en què jo mateixa ho posava en dubte.

A les meves amistats, gràcies per compartir amb mi els petits passos que m'han anat apropant fins al final d'aquesta etapa.

També vull agrair a tots els infants i mestres de l'escola on he dut a terme la part pràctica i les persones que, d'una manera o altra, han format part d'aquest recorregut. Cada paraula de suport, cada consell i cada gest d'acompanyament han tingut valor i han contribuït a fer aquest camí una mica més fàcil.

RESUM

Aquest Treball de Fi de Grau, titulat “Proposta per treballar l’educació sense estereotips de gènere en la primera infància”, té com a finalitat dissenyar, aplicar i avaluar una situació d’aprenentatge coeducativa adreçada a infants d’I4. El treball parteix de la idea que els estereotips de gènere apareixen des de les primeres edats i poden manifestar-se en situacions quotidianes com l’elecció de colors, joguines, rols de joc, professions o preferències personals.

El marc teòric aborda conceptes com el gènere, la construcció de la identitat, els estereotips de gènere i la coeducació, destacant el paper de l’escola en la promoció d’una educació més igualitària i respectuosa. La part pràctica consisteix en una situació d’aprenentatge aplicada a un grup de 17 infants, formada per quatre sessions basades en el conte *Rosa Caramel*, l’autoretrat, la classificació de joguines i una activitat sobre professions sense gènere.

La recollida de dades s’ha dut a terme mitjançant observació directa, registres anecdòtics i graelles d’observació. Els resultats mostren una evolució positiva inicial, amb una reducció de respostes estereotipades, especialment en relació amb els colors i les professions. Tot i això, alguns estereotips continuen presents, sobretot en les joguines i el joc simbòlic. Per tant, es conclou que la coeducació ha de treballar-se de manera continuada i transversal dins l’Educació Infantil.

Paraules clau: educació infantil, coeducació, estereotips de gènere, igualtat, joc simbòlic, identitat.

RESUMEN

Este Trabajo de Fin de Grado, titulado “Propuesta para trabajar la educación sin estereotipos de género en la primera infancia”, tiene como finalidad diseñar, aplicar y evaluar una situación de aprendizaje coeducativa dirigida a niños y niñas de I4. El trabajo parte de la idea de que los estereotipos de género aparecen desde las primeras edades y pueden manifestarse en situaciones cotidianas como la elección de colores, juguetes, roles de juego, profesiones o preferencias personales.

El marco teórico aborda conceptos como el género, la construcción de la identidad, los estereotipos de género y la coeducación, destacando el papel de la escuela en la promoción de

una educación más igualitaria y respetuosa. La parte práctica consiste en una situación de aprendizaje aplicada a un grupo de 17 niños y niñas, formada por cuatro sesiones basadas en el cuento *Rosa Caramelo*, el autorretrato, la clasificación de juguetes y una actividad sobre profesiones sin género.

La recogida de datos se ha llevado a cabo mediante observación directa, registros anecdóticos y tablas de observación. Los resultados muestran una evolución positiva inicial, con una reducción de respuestas estereotipadas, especialmente en relación con los colores y las profesiones. Aun así, algunos estereotipos continúan presentes, sobre todo en los juguetes y el juego simbólico. Por tanto, se concluye que la coeducación debe trabajarse de manera continuada y transversal dentro de la Educación Infantil.

Palabras clave: educación infantil, coeducación, estereotipos de género, igualdad, juego simbólico, identidad.

ABSTRACT

This Final Degree Project, titled “Proposal for Working on Education Free from Gender Stereotypes in Early Childhood”, aims to design, implement and evaluate a coeducational learning situation aimed at 14 children. The project is based on the idea that gender stereotypes appear from an early age and can be reflected in everyday situations such as the choice of colours, toys, play roles, professions or personal preferences.

The theoretical framework addresses concepts such as gender, identity construction, gender stereotypes and coeducation, highlighting the role of school in promoting a more equal and respectful education. The practical part consists of a learning situation carried out with a group of 17 children, organised into four sessions based on the story *Rosa Caramel*, self-portrait work, toy classification and an activity about gender-free professions.

Data collection was carried out through direct observation, anecdotal records and observation tables. The results show a positive initial change, with a reduction in stereotyped responses, especially regarding colours and professions. Even so, some stereotypes remain present, particularly in relation to toys and symbolic play. Therefore, it is concluded that coeducation must be worked on continuously and transversally within Early Childhood Education.

Keywords: early childhood education, coeducation, gender stereotypes, equality, symbolic play, identity.

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ.....	9
2. MARC TEÒRIC.....	11
2.1. Estereotips de gènere.....	11
2.1.1. La construcció de la identitat de gènere.....	12
2.2. Coeducació.....	13
2.3. Coeducació i història del model educatiu.....	16
2.3.1. Els centres.....	17
2.3.2. La metodologia.....	17
2.3.3. Les famílies.....	17
2.3.4. El professorat.....	18
2.3.5. El llenguatge.....	18
2.3.6. Les joguines i el joc.....	18
2.4. Comparativa: escola bressol vs escola d'educació infantil.....	19
3. MARC METODOLÒGIC.....	20
3.1. Pregunta d'investigació.....	20
3.2. Objectius.....	20
3.3. Disseny.....	21
3.3.1. Introducció i temporalització.....	21
3.3.2. Contextualització.....	22
3.3.2.1. Característiques de l'entorn.....	22
3.3.2.2. Característiques del grup d'intervenció.....	23
3.3.3. Instruments de recollida de dades.....	24
3.3.3.1. Graelles d'autoavaluació inicial i final per als infants.....	25
3.3.3.2. Graella d'observació inicial.....	26
3.3.3.3. Registre anecdòtic.....	26
3.3.3.4. Diari d'observació.....	27

3.3.3.5. Autoavaluació docent.....	28
3.3.3.6. Graella de seguiment durant les sessions.....	29
3.3.3.7. Rúbrica d'avaluació final.....	30
3.3.4. Disseny de les sessions.....	31
3.3.4.1. Disseny de la sessió 1.....	31
3.3.4.2. Disseny de la sessió 2.....	32
3.3.4.3. Disseny de la sessió 3.....	33
3.3.4.4. Disseny de la sessió 4.....	34
3.4. Resultats.....	35
3.4.1. Resultats de l'avaluació inicial.....	35
3.4.2. Resultats durant el desenvolupament de les sessions.....	37
3.4.3. Resultats de l'avaluació final.....	39
3.4.4. Comparació entre l'avaluació inicial i final.....	41
3.4.5. Registre qualitatiu de comentaris i situacions observades.....	43
4. CONCLUSIONS.....	44
5. REFERÈNCIES.....	47
6. ANNEXES.....	48

ÍNDIX DE TAULES

Taula 1. Comparativa escola bressol vs escola d'educació infantil.....	19
Taula 2. Temporalització de la SA.....	21
Taula 3. Resultats avaluació inicial.....	36
Taula 4. Resultats avaluació final.....	40

ÍNDIX DE GRÀFICS

Gràfic 1. Resultats avaluació inicial.....	37
Gràfic 2. Resultats avaluació final.....	40
Gràfic 3. Comparació inicial i final.....	42

Gràfic 4. Percentatge d'estereotips inicial i final.....	42
--	----

ÍNDIX DE FIGURES

Figura 1. Graelles d'autoavaluació inicial i final dels infants.....	25
Figura 2. Graella d'observació inicial.....	26
Figura 3. Registre anecdòtic.....	27
Figura 4. Diari d'observació.....	28
Figura 5. Autoavaluació docent.....	29
Figura 6. Graella de seguiment.....	30
Figura 7. Rúbrica d'avaluació final.....	31

1. INTRODUCCIÓ

L'educació infantil constitueix una etapa fonamental en el desenvolupament de la identitat personal, social i emocional de l'alumnat. Durant els primers anys de vida, els nens i les nenes comencen a construir la imatge que tenen de si mateixos, dels altres i del món que els envolta. En aquest procés, l'escola exerceix un paper essencial, ja que no sols transmet coneixements, sinó també valors, formes de relació, models de convivència i maneres d'interpretar la realitat. Per aquest motiu, resulta necessari que el context educatiu afavoreixi experiències basades en la igualtat, el respecte i la llibertat d'elecció, evitant la reproducció d'estereotips que puguin limitar el desenvolupament integral de l'alumnat.

Els estereotips de gènere continuen presents en la societat actual i es manifesten des d'edats molt primerenques en situacions quotidianes aparentment simples, com l'elecció de colors, joguines, jocs, professions o contes. Expressions com “això és de nenes”, “els nens no juguen amb nines” o “el rosa és de noies” mostren com determinades idees socials poden condicionar els gustos, les preferències i les expectatives de l'alumnat. Encara que aquestes afirmacions puguin semblar poc rellevants, influeixen en la manera en què nens i nenes perceben les seves possibilitats, expressen les seves emocions i es relacionen amb els seus iguals.

En aquest sentit, la coeducació es presenta com una eina imprescindible per a construir una escola més justa i igualitària. Coeducar no significa únicament escolaritzar conjuntament a nens i nenes, sinó oferir les mateixes oportunitats reals d'aprenentatge, participació i desenvolupament, eliminant els biaixos sexistes que puguin aparèixer en el llenguatge, els materials, els jocs, els contes, l'organització de l'aula o les expectatives docents. Per tant, la coeducació ha de treballar-se de manera transversal i continuada, integrant-se en la vida diària de l'aula i no únicament mitjançant activitats puntuals.

El present Treball de Fi de Grau se centra en el disseny, aplicació i avaluació d'una intervenció educativa orientada a treballar l'educació sense estereotips de gènere en una aula d'Educació Infantil. La intervenció parteix de situacions pròximes a l'alumnat, com els colors, les joguines, les professions, els contes i l'expressió de preferències personals. Aquests elements resulten adequats per a l'etapa infantil perquè formen part de la seva vida quotidiana i permeten generar diàlegs, jocs i reflexions adaptades al seu nivell maduratiu.

La situació d'aprenentatge dissenyada es dirigeix a un grup de 17 alumnes, compost per 13 nenes i 4 nens. A través d'activitats actives, participatives i vivencials, es pretén afavorir que l'alumnat qüestionï idees estereotipades, respecti els gustos dels seus companys i companyes, i compregui que les eleccions personals no han d'estar condicionades pel gènere. Per a això, s'utilitzen estratègies metodològiques pròpies de l'Educació Infantil, com l'assemblea, el joc simbòlic, els racons d'aprenentatge, la lectura de contes, l'observació directa i l'expressió oral.

La intervenció s'estructura en diferents activitats que permeten treballar progressivament els principals continguts del projecte. En primer lloc, es parteix de l'avaluació inicial per a conèixer les idees prèvies de l'alumnat sobre els colors, les joguines, les professions i les expressions estereotipades. Posteriorment, es desenvolupen propostes d'aula orientades a la reflexió i al joc compartit, afavorint que els nens i les nenes puguin experimentar, opinar i contrastar les seves idees amb les dels seus iguals. Finalment, es realitza una avaluació final que permet comparar els resultats obtinguts abans i després de la intervenció.

L'avaluació adquireix un paper rellevant en aquest treball, ja que permet comprovar si es produeix una evolució en les respostes i actituds de l'alumnat. Per a això, s'utilitzen instruments d'observació, rúbriques, registres d'idees prèvies, autoavaluacions visuals i taules de recollida de dades. Els indicadors avaluats se centren en aspectes concrets i observables: reconèixer que els colors no tenen gènere, acceptar que tots poden jugar amb qualsevol joguina, comprendre que les professions no depenen del sexe, respectar les preferències dels altres, identificar frases estereotipades i expressar els mateixos gustos amb llibertat.

La finalitat d'aquest treball no és afirmar que una intervenció puntual pugui eliminar completament els estereotips de gènere, ja que aquests es construeixen socialment i es reforcen en múltiples contextos. No obstant això, sí que es considera que l'escola pot contribuir a generar espais de reflexió, respecte i canvi. Per això, aquest treball pretén valorar en quina mesura una intervenció coeducativa, adaptada a l'etapa d'Educació Infantil, pot afavorir una mirada més igualitària i menys estereotipada en l'alumnat.

Aquest treball neix de la necessitat de promoure una educació infantil que acompanyi als nens i nenes en la construcció de la seva identitat des de la llibertat, el respecte i la igualtat. Educar sense estereotips implica oferir a l'alumnat la possibilitat de ser, jugar, expressar-se i projectar-se sense limitacions imposades pel gènere. Des d'aquesta perspectiva, la intervenció proposada pretén contribuir a la creació d'una aula més inclusiva, on cada nen i cada nena

pugui desenvolupar les seves capacitats, interessos i preferències personals en un clima de seguretat, reconeixement i respecte mutu.

2. MARC TEÒRIC

2.1. Estereotips de gènere

Per entendre què són els estereotips de gènere i com influeixen en la societat, és necessari definir prèviament alguns conceptes clau relacionats amb el sexe i el gènere. Aquests termes sovint es confonen, però fan referència a realitats diferents que condicionen la manera com les persones són percebudes i tractades dins l'àmbit social.

Per comprendre els estereotips de gènere, cal diferenciar prèviament els conceptes de sexe i gènere. El sexe fa referència principalment a característiques biològiques, mentre que el gènere es construeix socialment i culturalment a partir de rols, expectatives i comportaments atribuïts a dones i homes. En aquest sentit, Millett (1969/1995) defensa que el gènere no és una conseqüència natural del sexe, sinó una construcció social que assigna determinades qualitats i formes de comportament a cada persona en funció del seu sexe. Aquesta idea també és present en Lamas (2000), que explica el gènere com una construcció cultural que condiciona la manera com la societat interpreta les diferències entre homes i dones.

L'autora feminista Kate Millett, en la seva obra *Política sexual* (1969/1995), defensa que mentre el sexe és biològic, el gènere és una construcció social. Això significa que la societat assigna uns determinats valors, actituds i comportaments a cada sexe, presentant-los com a naturals. D'aquesta manera, a les dones se les educa tradicionalment per ser afectuoses, sensibles i curoses, mentre que als homes se'ls fomenta la fortalesa, la competitivitat i la racionalitat. Segons Millett, el gènere és un constructe que es construeix sobre una base biològica, però que acaba naturalitzant qualitats que en realitat són fruit de normes socials i culturals.

A partir d'aquesta construcció del gènere, sorgeixen els estereotips de gènere. Segons l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans (s. d.), els estereotips de gènere són creences generalitzades, simplificades i sovint rígides sobre els atributs, capacitats i rols que les dones i els homes tenen o haurien de tenir en la societat.

En la societat actual, els estereotips de gènere continuen molt presents i es transmeten a través de diferents agents socials, com la família, l'escola, els mitjans de comunicació o les xarxes socials. Aquestes idees influeixen en la construcció de la identitat personal i poden limitar les oportunitats individuals, ja que imposen models de conducta que no sempre s'ajusten a la diversitat real de les persones. Per aquest motiu, analitzar i qüestionar els estereotips de gènere és essencial per avançar cap a una societat més igualitària i respectuosa amb la diversitat.

2.1.1. La construcció de la identitat de gènere

La construcció de la identitat de gènere és un procés complex que s'inicia des del mateix naixement i es desenvolupa al llarg de la vida, especialment durant la infància. Segons diversos autors (Rodríguez & Peña, 2005; Rovira, 1993), aquest procés es fonamenta principalment en tres mecanismes bàsics: el reforç, la imitació i l'aprenentatge observacional. Aquests elements influeixen de manera decisiva en la relació que els infants estableixen amb les persones adultes i amb el seu entorn, i actuen sovint de manera inconscient tant per part dels infants com els adults.

Des del moment en què es coneix el sexe del nadó, la societat comença a projectar expectatives diferenciades segons si es tracta d'un nen o d'una nena. Aquestes expectatives es reflecteixen en aspectes tan quotidians com l'elecció dels colors de l'habitació, la roba o les joguines. Tradicionalment, el color blau s'associa als nens, mentre que el rosa i els tons suaus s'assignen a les nenes, reforçant així una diferenciació simbólica basada en el sexe. Aquestes decisions aparentment inofensives contribueixen a transmetre missatges sobre què s'espera de cada infant segons el seu gènere.

Tal com assenyala Martha Lamas a *La perspectiva de gènere*, aquestes diferències també es fan evidents en la manera com els adults es comuniquen amb els nadons. En una investigació realitzada a la Universitat Stanford, l'autora va vestir nens amb roba rosa i nenes amb roba blava per observar les reaccions de les persones adultes. Els resultats van demostrar que les percepcions dels observadors estaven fortament condicionades pels colors associats erròniament a cada sexe: els infants vestits de rosa eren descrits com a tranquils, dolços i delicats, mentre que els vestits de blau eren considerats més actius i dinàmics, independentment del seu sexe real. Aquest experiment posa de manifest com els estereotips

de gènere influeixen en la interpretació del comportament infantil des de les primeres etapes de la vida.

A més, algunes pràctiques socials, com ara perforar les orelles a les nenes pel simple fet de tenir genitals femenins, evidencien fins a quin punt el gènere condiciona el tracte diferenciat des del naixement. Aquestes accions contribueixen a consolidar rols i expectatives que es perceben com a naturals, però que en realitat són construccions socials.

Al llarg de la infància i l'adolescència, els infants continuen exposats a actituds, comportaments i missatges diferents segons el seu gènere. Aquests missatges, sovint transmesos de manera inconscient, es veuen forçats pels materials educatius, el llenguatge utilitzat a l'aula, les imatges dels llibres de text i els models de referència que ofereix la societat. Tot plegat influeix en la construcció de l'autoimatge i de les aspiracions personals. En aquest sentit, fins i tot l'elecció professional es veu condicionada per factors com l'entorn social i familiar, les expectatives de futur, l'ambició personal i el nivell d'autoestima (Subirats, 1994; Subirats & Tomé, 2007).

Tal com afirma Simone de Beauvoir a la seva obra *El segon sexe*, “la dona no neix, es fa”, una idea que reforça la concepció del gènere com una construcció social (Beauvoir, 2005). Entendre els conceptes de sexe, gènere i estereotips de gènere, així com el procés mitjançant el qual es construeix la identitat de gènere, permet afirmar que aquests estereotips s'inculquen principalment a través de l'educació. Per tant, només mitjançant una educació crítica, reflexiva i basada en la igualtat es poden qüestionar i reduir les desigualtats de gènere presents en la societat.

2.2. Coeducació

La coeducació s'ha definit com un model educatiu que, basant-se en l'escola mixta, té com a objectiu la formació integral de les persones independentment del seu sexe. Aquest enfocament pretén educar sense estereotips de gènere i promoure el desenvolupament personal a partir de les capacitats individuals, incorporant els aspectes positius tradicionalment atribuïts tant al gènere masculí com al femení. D'aquesta manera, es defensa una educació comuna i igualitària que garanteixi les mateixes oportunitats de creixement i aprenentatge per a tothom (VV. AA., 2001).

Segons Marina Subirats, la coeducació implica un procés de transformació progressiva que afavoreix la desaparició de les barreres de gènere que tradicionalment han prescrit o limitat determinats comportaments en funció del sexe. Aquest model educatiu aposta perquè totes les capacitats humanes més valuoses i necessàries siguin accessibles tant a nois com a noies, que permet que cada persona les desenvolupi segons les seves possibilitats, sense que els prejudicis sexistes condicionin les seves accions, expectatives o trajectòries vitals.

Actualment, cada vegada són més els centres educatius que incorporen la coeducació dins els seus projectes educatius amb la voluntat real de construir una societat futura més justa i igualitària. Tanmateix, aquest compromís amb la igualtat no ha estat sempre present al llarg de la història del sistema educatiu.

Històricament, l'educació ha estat profundament marcada per una clara divisió de rols segons el sexe. Durant molts anys, l'educació pública estava reservada als nens, mentre que l'educació de les nenes es considerava una responsabilitat privada centrada en l'aprenentatge de les tasques domèstiques i la cura de la família. No va ser fins a l'aprovació de la Llei Moyano de 1857 que l'ensenyament es va declarar obligatori per a nens i nenes d'entre sis i nou anys. Tot i això, el currículum continuava sent diferenciat: els nens rebien formació en àmbits com la geometria, el dibuix lineal, l'agrimensura o les nocions de física i història natural, mentre que les nenes cursaven assignatures orientades a les "labors pròpies del sexe", el dibuix aplicat a aquestes tasques i coneixements bàsics d'higiene domèstica (Subirats, 1994; Subirats & Tomé, 2007).

Amb la proclamació de la Segona República l'any 1931, es va aprovar l'escolarització mixta com a mesura de progrés i igualtat. No obstant això, aquest avanç es va veure interromput per la Guerra Civil (1936–1939). Un cop finalitzat el conflicte, el règim franquista va reinstaurar un model educatiu basat en estereotips de gènere molt marcats, prohibint novament l'educació mixta i establint assignatures diferenciades per a cada sexe. L'any 1945 es va ordenar la separació estricta de nens i nenes, així com del professorat, que només podia impartir classes a alumnat del seu mateix sexe.

No va ser fins a la Llei General d'Educació de 1970 que es va regularitzar l'educació conjunta per a ambdós sexes i es va establir un currículum comú. Aquest currículum va eliminar les assignatures considerades específiques per a les dones en lloc d'integrar-les de manera equitativa per a tothom. Això va suposar una clara prioritització dels continguts

orientats a la producció i al món laboral, mentre que les tasques domèstiques, la cura familiar i l'economia de la llar quedaven excloses de la formació reglada. Aquest fet convida a reflexionar sobre el valor que es donava a l'educació femenina, ja que, en comptes de promoure un currículum equilibrat on nois i noies aprenguessin tant matemàtiques com costura o cura de la llar, aquestes competències van continuar associant-se exclusivament a les dones. Com a conseqüència, les dones han assumit històricament una doble càrrega: l'educativa en els centres escolars i la socialment imposada dins l'àmbit domèstic.

Segons Carmen Carbonero (2017), una escola realment coeducadora no es limita a escolaritzar conjuntament nens i nenes, com succeeix en el model mixt, sinó que ha de garantir les condicions necessàries perquè tots i totes disposin de les mateixes oportunitats reals. Això implica identificar i corregir els biaixos sexistes presents en el sistema educatiu, facilitar l'accés a un currículum equilibrat i potenciar les qualitats individuals de l'alumnat, independentment del seu gènere.

Aquesta mirada coeducativa també es relaciona amb el principi d'igualtat efectiva entre dones i homes, que defensa la necessitat d'eliminar qualsevol forma de discriminació per raó de sexe i de promoure condicions que garanteixin una igualtat real d'oportunitats (Ley Orgánica 3/2007).

En l'àmbit educatiu, la LOMLOE també reforça la necessitat d'una educació inclusiva, equitativa i orientada al respecte a la diversitat, incorporant la igualtat de gènere com un dels principis que han de guiar el sistema educatiu (Ley Orgánica 3/2020).

Diversos autors han proposat una sèrie de mesures fonamentals perquè un centre educatiu pugui considerar-se coeducador (Bonal, 1997; Subirats, 1994). Entre aquestes destaquen:

- La revisió dels continguts curriculars de totes les àrees per incorporar les aportacions de les dones a la vida social, científica i cultural.
- L'elaboració de llibres de text i materials educatius que ofereixin una visió no estereotipada dels gèneres.
- L'ús sistemàtic d'un llenguatge inclusiu i no sexista que visibilitzi les dones.
- Una orientació educativa que afavoreixi decisions formatives i professionals lliures d'estereotips de gènere.
- El disseny de programes específics que facilitin l'accés de les noies a les noves tecnologies i a professions tradicionalment masculinitzades.

- La incorporació al currículum de continguts relacionats amb la salut, la sexualitat, les relacions afectives i les tasques de la vida quotidiana.
- El nomenament de persones responsables dins els centres per assessorar el professorat en la implementació de la coeducació.
- L'aplicació de mesures d'acció positiva per compensar situacions de desigualtat estructural que afecten les nenes.

Finalment, es poden diferenciar tres models d'escola segons el seu enfocament educatiu. El model d'escola diferenciada es basa en la separació estricta de rols i sexes, amb centres exclusius per a nens o nenes i currículums diferenciats; actualment és minoritari i de caràcter privat. L'escola mixta permet la convivència de nens i nenes en un mateix centre, però sovint manté un currículum que continua reproduint models tradicionals masculins com a universals. En canvi, l'escola coeducadora pretén superar aquestes desigualtats històriques, promou una educació lliure d'estereotips, ofereix una igualtat real d'oportunitats i aposta pel desenvolupament de totes les capacitats individuals sense imposicions de gènere (Subirats, 1994; Subirats & Tomé, 2007).

2.3. Coeducació i història del model educatiu

La coeducació no consisteix únicament en desenvolupar accions puntuals orientades a la igualtat, sinó en integrar de manera transversal aquesta igualtat en tot el projecte educatiu del centre. Això implica que l'equitat de gènere estigui present en el currículum (tant explícit com implícit), en la pràctica docent, en la gestió i organització del centre i en totes les activitats, implicant tota la comunitat educativa: alumnat, famílies, professorat i personal no docent.

Per aconseguir-ho, és essencial coordinar les diferents accions i àrees de treball dins del centre, elaborant un projecte coeducatiu sòlid. Els primers passos per a això són disposar d'una formació mínima en coeducació i, alhora, mostrar una actitud decidida i positiva cap a la seva implementació.

Encara que actualment no existeix un registre exacte del nombre de centres coeducatius, són molts els centres mixtos que estan revisant els seus projectes educatius de centre (PEC) amb la finalitat d'incorporar la coeducació. Entre els exemples analitzats destaquen els CEIP Rafael Alberti, CEPR Pablo de Olavide, CEIP Sant Climent, CEIP Ginesta, CEIP Bisbe Climent i CEIP Barrufet.

2.3.1. Els centres

A nivell institucional, el primer pas passa per una revisió crítica del projecte educatiu del centre, amb la finalitat d'introduir les modificacions necessàries que garanteixin una educació lliure d'estereotips de gènere. En aquest sentit, al CEIP Pablo de Olavide s'han incorporat nous continguts orientats a l'anàlisi dels rols i estereotips sexistes, la revisió de textos i contes, els jocs i les joguines, les professions, la publicitat i l'ús d'un llenguatge inclusiu. També es treballa el paper de la dona en la història, la cultura i el món laboral, la corresponsabilitat en les tasques domèstiques i de cura, així com la prevenció de la violència de gènere.

D'altra banda, el Pla de Coeducació 2021 del Govern de Navarra estableix tres àmbits d'intervenció principals: el personal, el de les relacions i el social.

En l'àmbit personal, es promou el desenvolupament de l'autonomia, l'inici de l'autocura i la capacitat de canvi.

Pel que fa a l'àmbit de les relacions, es treballa la identificació d'elements sexistes en el llenguatge i en els jocs, la visibilització de la diversitat familiar i el foment de la igualtat en la participació.

Finalment, en l'àmbit social, es potencia la valoració de la igualtat de capacitats entre dones i homes i la deslegitimació de les limitacions imposades pels estereotips de gènere.

2.3.2. La metodologia

La coeducació s'aplica de manera global i interdisciplinària, integrant-se en totes les matèries i activitats del currículum. Això significa que no es tracta d'una assignatura aïllada, sinó que la perspectiva de gènere ha d'estar present en els objectius, els continguts, els espais, els temps i els materials educatius.

Els projectes coeducatius fomenten l'aprenentatge a través de l'exemple, la solidaritat i la sororitat, valoren les diferències i promouen el diàleg, l'escolta i l'intercanvi d'opinions amb l'alumnat.

2.3.3. Les famílies

La participació de les famílies és fonamental per assolir una coeducació efectiva. El professorat treballa conjuntament amb les famílies per sensibilitzar-les sobre la importància de la igualtat, oferir pautes educatives i promoure la corresponsabilitat a la llar. Les estratègies inclouen: campanyes per evitar joguines sexistes, col·laboració en activitats coeducatives concretes aportant informació i materials necessaris, reflexió conjunta sobre temes rellevants de la comunitat educativa i suport a casa amb documentació i xerrades impartides per professors o experts.

2.3.4. El professorat

El professorat té un paper fonamental en la implementació de la coeducació, ja que és responsable d'utilitzar un llenguatge inclusiu i no sexista, evitant l'ús sistemàtic del masculí com a forma universal i promovent expressions que facin visibles tots els sexes.

Així mateix, és imprescindible que el professorat rebi sensibilització i formació específica mitjançant cursos, jornades i documentació especialitzada, amb l'objectiu de proporcionar referents masculins i femenins a l'alumnat, afavorint un desenvolupament lliure de la identitat sexual. També cal incorporar l'educació emocional com a eix central del projecte coeducatiu i assumir un paper mediador entre l'alumnat i les famílies, per educar en igualtat i contribuir a la construcció d'una societat més justa i equitativa.

2.3.5. El llenguatge

El llenguatge constitueix una eina fonamental per visibilitzar totes les persones i evitar formes d'expressió que reproduïxin desigualtats o invisibilitzin una part de l'alumnat (Subirats & Tomé, 2007). En aquest sentit, les mesures a adoptar inclouen la revisió dels materials escrits del centre, la incorporació habitual de formes inclusives en l'expressió oral i escrita, així com la revisió del currículum des d'una perspectiva de gènere.

2.3.6. Les joguines i el joc

El joc té un paper essencial en la construcció de la identitat i de l'autoestima dels infants. La coeducació a través del joc implica oferir una diversitat d'experiències sense imposar rols ni estereotips de gènere. En aquest sentit, és necessari seleccionar joguines no sexistes i adequades a l'edat, permetre que cada infant jugui de manera lliure sense restriccions basades

en el sexe, i analitzar els valors, les habilitats i les actituds que transmeten les joguines per garantir un desenvolupament integral a nivell personal, relacional i social.

L'objectiu final és que tots els infants puguin explorar les seves capacitats i interessos més enllà dels estereotips tradicionals, establint així una base sòlida per a la construcció d'una societat més igualitària.

2.4. Comparativa: escola bressol vs escola d'educació infantil

Tot i que ambdues etapes comparteixen l'objectiu d'afavorir un desenvolupament integral de l'infant, existeixen **diferències significatives** en la manera d'abordar la coeducació:

Aspecte	Escola bressol (0-3 anys)	Escola (3-6 anys)
Desenvolupament	Els infants es troben en la fase inicial de descoberta del propi cos i de les emocions. El llenguatge verbal és limitat i predomina l'aprenentatge sensorial i afectiu.	Els infants ja disposen de llenguatge expressiu i capacitat simbòlica; comencen a imitar rols i a mostrar preferències de joc i color.
Objectiu coeducatiu principal	Evitar la transmissió d'estereotips a través del tracte, el llenguatge i les rutines.	Fer conscients els infants dels estereotips i oferir eines per qüestionar-los i escollir lliurement.
Metodologia	Joc lliure, observació i interacció afectiva. Gran importància del modelatge adult.	Treball per projectes, contes coeducatius, debats i jocs simbòlics guiats.
Paper de la família	Molt present; l'escola bressol actua com a espai de col·laboració i formació familiar.	Les famílies participen en projectes i activitats concretes de sensibilització.
Espais i materials	Han de ser neutres, flexibles i accessibles per a tots els infants, evitant codis de color o joguines segregadores.	Es treballa la revisió crítica de contes, joguines i oficis; s'introdueixen referents igualitaris.

Taula 1. Comparativa escola bressol vs escola d'educació infantil. Font: Elaboració pròpia

Així, la coeducació a l'escola bressol té un caràcter preventiu i modelador, mentre que a l'educació infantil pren un caràcter reflexiu i crític. Les dues etapes, però, són complementàries i essencials per construir una educació realment igualitària des dels primers anys de vida.

3. MARC METODOLÒGIC

3.1. Pregunta d'investigació

Aquesta pregunta parteix de la idea que els estereotips de gènere poden aparèixer des de les primeres edats i manifestar-se en situacions quotidianes de l'aula, com ara el joc simbòlic, la tria de materials, els comentaris espontanis, les preferències personals o les professions que els infants imaginin per al seu futur.

- *La implementació d'una situació d'aprenentatge coeducativa a l'etapa d'Educació Infantil afavoreix la reducció de respostes estereotipades de gènere en relació amb els colors, les joguines, les professions i l'expressió lliure dels gustos i interessos dels infants?*

El supòsit de partida és que els infants poden haver interioritzat determinades associacions de gènere, com considerar que alguns colors, joguines, rols o professions són més propis de nens o de nenes. Aquestes idees poden limitar la seva llibertat d'elecció i condicionar la manera com s'expressen, juguen i es relacionen amb els altres.

3.2. Objectius

Objectiu general:

- Dissenyar, implementar i avaluar una situació d'aprenentatge a l'etapa d'Educació Infantil que permeti treballar la deconstrucció dels estereotips de gènere, fomentant una mirada crítica, respectuosa i igualitària, i afavorint que els infants expressin lliurement els seus gustos, interessos i preferències sense condicionaments de gènere.

Objectius específics:

- Identificar com es manifesten els estereotips de gènere en les idees prèvies, les interaccions, el joc i les respostes dels infants, especialment en relació amb els colors, les joguines, les professions i les preferències personals.

- Dissenyar i aplicar activitats, recursos i dinàmiques coeducatives que permetin qüestionar els estereotips de gènere i promoure la igualtat, el respecte a la diversitat i la lliure elecció dels infants.
- Avaluar l'evolució de l'alumnat abans i després de la intervenció, comparant els resultats obtinguts per valorar si la situació d'aprenentatge afavoreix una reducció de respostes estereotipades i una actitud més respectuosa envers les preferències dels altres.

3.3. Disseny

En aquesta part pràctica s'ha dut a terme una situació d'aprenentatge orientada a identificar, qüestionar i reduir respostes estereotipades de gènere en infants d'I4 d'una escola pública de Subirats.

Aquest treball s'ha plantejat des d'un enfocament metodològic mixt, ja que combina la recollida de dades quantitatives, mitjançant graelles i rúbriques d'observació, amb dades qualitatives procedents del registre anecdòtic, el diari d'observació i els comentaris espontanis dels infants.

3.3.1. Introducció i temporalització

La situació d'aprenentatge s'ha organitzat en quatre sessions, desenvolupades setmanalment cada dilluns. La primera sessió es va realitzar el dilluns 09 de març de 2026 i la darrera el dilluns 13 d'abril de 2026. Cada sessió va tenir una durada aproximada de 45 minuts.

TEMPORALITZACIÓ	
SESSIONS	DATES
Sessió 1: Conte: "Rosa Caramel"	09.03.2026
Sessió 2: Qui soc jo?	16.03.2026
Sessió 3: És de nen, de nena o de tothom?	06.04.2026
Sessió 4: Què puc ser de gran?	13.04.2026

Taula 2. Temporalització de la SA. Font: Elaboració pròpia

Aquesta situació d'aprenentatge s'emmarca dins el Decret 21/2023, de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil, ja que promou el desenvolupament integral dels infants, la construcció progressiva de la identitat, l'expressió de preferències personals, la convivència i el respecte envers la diversitat. En aquest sentit, la proposta es relaciona especialment amb els eixos vinculats a la descoberta d'un mateix, la comunicació i la descoberta de l'entorn social i cultural (Departament d'Educació, 2023).

A més, la proposta també s'ajusta al marc estatal d'Educació Infantil, que estableix que aquesta etapa ha de contribuir al desenvolupament integral i harmònic dels infants en totes les seves dimensions: física, emocional, afectiva, social, cognitiva i artística. Des d'aquesta perspectiva, treballar la coeducació i la prevenció d'estereotips de gènere resulta coherent amb una educació orientada al respecte, la igualtat i la convivència (Real Decreto 95/2022).

Finalment, la situació d'aprenentatge també es vincula amb l'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible, especialment amb l'ODS 4, educació de qualitat; l'ODS 5, igualtat de gènere; i l'ODS 10, reducció de les desigualtats. Aquests objectius reforcen la necessitat de promoure pràctiques educatives inclusives, equitatives i orientades a la igualtat des de les primeres etapes educatives (Nacions Unides, 2015).

3.3.2. Contextualització

3.3.2.1. Característiques de l'entorn

L'escola es tracta d'una escola de caràcter rural i de dimensions properes, on la convivència, la participació i el vincle amb l'entorn tenen un paper important en el dia a dia del centre.

Un dels trets que defineix el centre és la seva condició d'escola verda. Aquest fet implica una mirada educativa orientada a la sostenibilitat, la responsabilitat ambiental, el respecte pel medi i la implicació de l'alumnat en la cura dels espais. Aquesta filosofia de centre permet treballar valors com la responsabilitat, el respecte, la cooperació i la consciència crítica, valors que també són essencials en una proposta coeducativa.

La coeducació i l'educació ambiental comparteixen una mirada transformadora de l'educació. Ambdues parteixen de la idea que l'escola no només ha de transmetre continguts, sinó que també ha d'ajudar els infants a comprendre el món que els envolta i a actuar-hi de manera respectuosa i responsable. Així, de la mateixa manera que l'escola promou la cura del medi

natural, també pot promoure la cura de les relacions, el respecte per les diferències individuals i la llibertat d'expressió dels infants.

El centre ofereix un ambient educatiu proper, on les relacions entre mestres, alumnat i famílies són un element clau. Aquesta proximitat facilita l'observació de les dinàmiques del grup, dels comentaris espontanis dels infants i de les situacions quotidianes en què poden aparèixer estereotips de gènere. Per aquest motiu, l'escola esdevé un espai adequat per desenvolupar una situació d'aprenentatge orientada a qüestionar aquests estereotips.

La intervenció s'ha integrat dins la vida ordinària de l'aula, utilitzant estratègies pròpies de l'etapa d'Educació Infantil, com l'assemblea, el conte, el joc simbòlic, els racons d'aprenentatge, la conversa guiada, l'expressió oral i l'observació directa. Aquestes estratègies permeten que els infants participin activament en el procés d'aprenentatge i puguin expressar les seves idees d'una manera natural i adaptada al seu moment evolutiu.

3.3.2.2. Característiques del grup d'intervenció

La situació d'aprenentatge s'ha dut a terme amb un grup d'Educació Infantil format per 17 infants, dels quals 13 són nenes i 4 són nens. Aquesta composició mostra un grup amb una presència majoritària de nenes, fet que cal tenir en compte a l'hora d'interpretar els resultats de la intervenció.

Per preservar l'anonimat dels infants, s'ha utilitzat una codificació numèrica. El grup està format per 17 infants: 13 nenes i 4 nens. Els infants identificats com a Infant 2, Infant 3, Infant 4 i Infant 6 corresponen als nens del grup, mentre que la resta corresponen a les nenes. Aquesta codificació permet analitzar les observacions sense exposar la identitat real de l'alumnat. Tot i aquesta diferenciació, l'anàlisi no pretén establir una comparació directa entre nens i nenes, ja que la mostra és desigual. Per aquest motiu, els resultats s'interpreten principalment des d'una mirada global del grup.

El grup es troba en una etapa evolutiva en què el joc simbòlic, la imitació, l'expressió oral i la relació amb els iguals tenen un paper fonamental. Els infants comencen a verbalitzar amb més claredat els seus gustos, a justificar les seves eleccions i a expressar opinions sobre allò que consideren adequat o inadequat. Aquest moment evolutiu és especialment rellevant per treballar els estereotips de gènere, ja que moltes idees apareixen en situacions quotidianes de manera espontània.

La intervenció s'ha dissenyat per partir d'aquests elements propers a la vida quotidiana dels infants. Per això, les activitats se centren en els colors, les joguines, les professions, els contes, els gustos personals i el respecte per les preferències dels altres. Aquests continguts són accessibles per al grup i permeten generar converses significatives sense allunyar-se del seu nivell maduratiu.

Un dels objectius principals de la situació d'aprenentatge és crear un espai segur on tots els infants puguin expressar allò que els agrada sense sentir-se jutjats. Això implica afavorir que tant les nenes com els nens puguin jugar amb qualsevol material, escollir qualsevol color, imaginar qualsevol professió i expressar qualsevol preferència sense que aquestes decisions siguin limitades per idees com "això és de nen" o "això és de nena".

També és important remarcar que, a causa de la diferència numèrica entre nenes i nens, no es pretén establir una comparació directa entre sexes. El nombre de nens és reduït i, per tant, qualsevol lectura comparativa podria resultar poc rigorosa. Per aquest motiu, l'anàlisi se centra principalment en l'evolució global del grup abans i després de la intervenció.

3.3.3. Instruments de recollida de dades

Per tal d'avaluar la situació d'aprenentatge i analitzar si aquesta ha afavorit una reducció de respostes estereotipades de gènere en el grup d'I4, s'han utilitzat diferents instruments de recollida de dades. Aquests instruments han permès obtenir informació tant quantitativa com qualitativa sobre les idees prèvies dels infants, la seva evolució durant les sessions i les actituds observades al final de la intervenció.

La combinació de diversos instruments ha estat necessària perquè, en l'etapa d'Educació Infantil, les respostes dels infants no sempre es poden recollir únicament a través del llenguatge oral. Sovint, les seves idees, preferències i actituds es manifesten a través del joc, de la tria de materials, dels comentaris espontanis, de les interaccions amb els iguals o de la manera com participen en les activitats. Per aquest motiu, s'ha optat per una recollida de dades basada principalment en l'observació directa, complementada amb graelles, registres anecdòtics, diari d'observació, autoavaluacions visuals i rúbriques.

Els instruments utilitzats han estat els següents:

Les graelles d'autoavaluació inicial i final s'han dissenyat amb un format visual i adaptat a l'edat dels infants. Aquest instrument s'ha utilitzat per recollir les idees prèvies i les respostes finals del grup en relació amb alguns dels elements centrals de la intervenció: els colors, les joguines, les professions i la idea que determinades activitats poden ser “de nen”, “de nena” o “de tothom”.

Al final de la intervenció, es va tornar a utilitzar el mateix tipus d'instrument per poder comparar les respostes inicials i finals. D'aquesta manera, les graelles d'autoavaluació han servit per observar si, després de les activitats realitzades, els infants mostraven una mirada més flexible i menys condicionada pels estereotips de gènere.

Aquest instrument ha estat especialment útil perquè permet als infants participar de manera senzilla, visual i accessible, sense necessitat d'elaborar explicacions llargues. A més, facilita la comparació entre el moment inicial i el moment final de la situació d'aprenentatge.

AUTO-AVALUACIÓ

Nom: _____ Data: _____

AUTO-AVALUACIÓ

Nom: _____ Data: _____

AUTO-AVALUACIÓ

Nom: _____ Data: _____

Figura 1. Graelles d'autoavaluació inicial i final dels infants. Font: Elaboració pròpia

3.3.3.2. Graella d'observació inicial

La graella d'observació inicial s'ha utilitzat abans de començar la intervenció amb l'objectiu de registrar de manera sistemàtica les idees prèvies dels infants. Aquesta graella recollia diferents indicadors relacionats amb els objectius del treball, com ara si l'infant associava colors a un gènere concret, si classificava joguines com a pròpies de nens o de nenes, si vinculava professions a un sexe determinat o si utilitzava expressions estereotipades.

Durant aquesta primera observació, la mestra anava anotant les respostes dels infants i marcant els indicadors corresponents. Aquesta eina ha permès obtenir una visió general del punt de partida del grup i detectar en quins àmbits apareixien amb més força els estereotips de gènere.

La graella inicial ha estat important perquè ha proporcionat dades comparables amb l'avaluació final. Sense aquest primer registre, hauria estat més difícil valorar si les respostes dels infants havien evolucionat després de la situació d'aprenentatge.

Figura 2. Graella d'observació inicial. Font: Elaboració pròpia

3.3.3.3. Registre anecdòtic

El registre anecdòtic s'ha utilitzat al llarg de totes les sessions per recollir comentaris, situacions i conductes significatives que apareixien de manera espontània. Aquest instrument ha estat especialment rellevant perquè molts estereotips de gènere no apareixen només quan

es pregunta directament als infants, sinó també en moments quotidians, durant el joc, en les converses entre iguals o en la tria dels materials.

En aquest registre s'han anotat frases literals dels infants, reaccions davant les preguntes plantejades, justificacions de les seves eleccions i situacions concretes observades durant les activitats. Per exemple, s'han pogut registrar comentaris relacionats amb el color rosa o blau, amb joguines com les nines, els cotxes o la cuineta, o amb professions com bomber, policia, mestre o cuidador.

Aquest instrument ha aportat informació qualitativa molt valuosa, ja que permet entendre millor el significat de les respostes dels infants. No només recull si una resposta és estereotipada o no, sinó també com l'infant la justifica, com reacciona davant les aportacions dels companys i companyes i si modifica la seva opinió després del diàleg.

REGISTRE ANECDÒTIC

Data: _____ Sessió: _____ Infant/s: _____

Context: _____

Situació observada	Comentari o conducta	Interpretació pedagògica	Acció educativa

Observacions finals: _____

Figura 3. Registre anecdòtic. Font: Elaboració pròpia

3.3.3.4. Diari d'observació

El diari d'observació s'ha utilitzat després de cada sessió per recollir una valoració global del desenvolupament de l'activitat. En aquest instrument s'han anotat aspectes com el grau de participació del grup, les dificultats observades, els comentaris més rellevants, les actituds dels infants i les possibles millores per a les sessions següents.

Aquest diari ha permès fer un seguiment continuat de la situació d'aprenentatge i reflexionar sobre la pròpia pràctica docent. Després de cada sessió, s'ha pogut valorar si les preguntes

plantejades havien estat adequades, si els infants havien entès la proposta, si els materials havien afavorit la participació i si calia adaptar alguna activitat posterior.

A diferència de la graella, que recull informació més estructurada, el diari d'observació permet una mirada més oberta i reflexiva. Per aquest motiu, ha estat útil per interpretar millor el procés viscut pel grup i no limitar l'avaluació només a dades numèriques.

DIARI D'OBSERVACIÓ

Sessió: _____ Data: _____ Observador/a: _____

1. Objectiu observat	2. Descripció de la situació
3. Comentari significatiu dels infants	4. Interaccions i actituds del grup
5. Reflexió docent	6. Possibles ajustos o millores

Instruccions: registra amb detall el que ha succeït durant la sessió. Inclou fets observables, paraules llires dels infants i tot allò rellevant per comprendre el seu aprenentatge i el desenvolupament del grup.

Figura 4. Diari d'observació. Font: Elaboració pròpia

3.3.3.5. Autoavaluació docent

L'autoavaluació docent s'ha utilitzat com a instrument de reflexió sobre la intervenció educativa. Aquesta eina ha permès valorar el paper de la mestra durant les sessions, especialment pel que fa a l'acompanyament del diàleg, l'ús del llenguatge inclusiu, la reformulació de comentaris estereotipats i la creació d'un clima segur i respectuós.

A través d'aquest instrument s'ha pogut analitzar si la intervenció docent ha afavorit la participació de tots els infants, si les preguntes plantejades han ajudat a qüestionar els estereotips i si s'ha evitat dirigir les respostes de manera excessiva. Aquest aspecte és important perquè, en una proposta coeducativa, el paper de l'adult és fonamental: no es tracta d'imposar una resposta correcta, sinó d'acompanyar els infants perquè puguin reflexionar, escoltar altres punts de vista i ampliar la seva mirada.

L'autoavaluació docent també ha servit per detectar possibles limitacions de la intervenció, com la necessitat de més temps, la conveniència de repetir algunes activitats o la importància de treballar la coeducació de manera continuada i no només a través de sessions puntuals.

AUTOAVALUACIÓ DOCENT

Sessió: _____ Data: _____

Aspecte a valorar	Sí	Parcialment	No	Observacions de millora
L'activitat ha estat adequada a l'edat	☐	☐	☐	
Els materials han facilitat la participació	☐	☐	☐	
La conversa final ha permès reflexionar	☐	☐	☐	
Heu aplegat evidències relacionades amb els objectius	☐	☐	☐	
La temporització ha estat adequada	☐	☐	☐	
Caldrà modificar algun aspecte de la sessió	☐	☐	☐	

Valoració general de la sessió _____

Preu un moment per reflexionar sobre la teua pràctica. Cada valoració és una oportunitat per créixer.

Figura 5. Autoavaluació docent. Font: Elaboració pròpia

3.3.3.6. Graella de seguiment durant les sessions

La graella de seguiment durant les sessions s'ha utilitzat per registrar l'evolució dels infants al llarg de les quatre activitats. Aquesta eina ha permès observar si els infants participaven en les converses, si expressaven els seus gustos amb llibertat, si respectaven les preferències dels altres, si qüestionaven frases estereotipades o si començaven a utilitzar expressions més igualitàries.

Aquest instrument ha estat especialment útil perquè permet veure el procés, no només el resultat final. És a dir, no s'ha valorat únicament què responien els infants al principi i al final, sinó també com evolucionaven durant les activitats. Per exemple, en alguns casos s'ha pogut observar que un infant començava classificant una joguina com a pròpia d'un gènere concret, però després de la conversa amb el grup acceptava que podia ser utilitzada per tothom.

La graella de seguiment ha permès, per tant, recollir petits indicis de canvi en el discurs i en les actituds dels infants, aspecte especialment important en una intervenció breu de quatre sessions.

GRAELLA DE SEGUIMENT DURANT LES SESSIONS

Grup: _____ Data: _____

Infant	Participa en les cançons	Descriu activitats amb paraules	Respecta preferències dels altres	Escull materials lliurement	Actitud davant la diversitat	Observacions
Infant 1						
Infant 2						
Infant 3						
Infant 4						
Infant 5						
Infant 6						
Infant 7						
Infant 8						
Infant 9						
Infant 10						
Infant 11						
Infant 12						
Infant 13						
Infant 14						
Infant 15						
Infant 16						
Infant 17						

Indicadors: observa i marca amb una X l'opció que millor representi el comportament de cada infant durant les sessions.

Figura 6. Graella de seguiment. Font: Elaboració pròpia

3.3.3.7. Rúbrica d'avaluació final

La rúbrica final s'ha utilitzat al tancament de la situació d'aprenentatge per valorar el grau d'assoliment dels objectius plantejats. Aquesta rúbrica recollia diversos criteris relacionats amb els continguts treballats: reconèixer que els colors no tenen gènere, acceptar que totes les joguines poden ser de tothom, comprendre que les professions no depenen del sexe, respectar els gustos dels companys i companyes i expressar les pròpies preferències sense por al judici dels altres.

La rúbrica ha permès ordenar la informació recollida i valorar de manera més clara l'evolució global del grup. També ha facilitat la comparació amb les dades inicials, ja que els criteris observats estaven relacionats amb els mateixos àmbits treballats al llarg de la situació d'aprenentatge.

Tot i això, cal tenir en compte que aquesta rúbrica no pretén mesurar un canvi definitiu o permanent en els infants, sinó identificar indicis d'evolució després de la intervenció. Els estereotips de gènere formen part d'un procés social complex i, per tant, no poden desaparèixer completament amb una proposta puntual. Per aquest motiu, els resultats s'han interpretat amb prudència i com una aproximació inicial al canvi d'actituds i discursos dins l'aula.

Criteris d'avaluació	Assolit	Parcialment assolit	En procés	Observacions
1. Reconeix que els altres poden agrair a tothom	☐	☐	☐	
2. Accepta que les jugues poden ser de tothom	☐	☐	☐	
3. Complén que les professions no tenen gènere	☐	☐	☐	
4. Respecta les preferències dels altres	☐	☐	☐	
5. Expressa gustos personals sense por al judici	☐	☐	☐	
6. Participa en les converses de reflexió	☐	☐	☐	
7. Mostra una actitud oberta davant la diversitat	☐	☐	☐	

Indicacions: marca amb una X el nivell d'assoliment de cada criteri. Inclou observacions que ajudin a comprendre el procés de cada infant.

Figura 7. Rúbrica d'avaluació final. Font: Elaboració pròpia

En conjunt, els instruments de recollida de dades han permès analitzar la situació d'aprenentatge des de diferents perspectives. Les graelles d'autoavaluació han aportat informació més estructurada i comparable; els registres anecdòtics i el diari d'observació han permès recollir informació qualitativa sobre les converses, els comentaris i les actituds dels infants; i l'autoavaluació docent ha facilitat una reflexió crítica sobre la pràctica educativa.

Aquesta combinació d'instruments ha estat adequada per a l'etapa d'Educació Infantil, ja que ha permès respectar les característiques evolutives dels infants i recollir dades a partir de situacions naturals, visuals, orals i vivencials. D'aquesta manera, l'avaluació no s'ha centrat només en el resultat final, sinó també en el procés d'aprenentatge, en les interaccions i en els petits canvis observats al llarg de la intervenció.

3.3.4. Disseny de les sessions

3.3.4.1. Disseny de la sessió 1

La primera sessió, titulada Rosa Caramel, es desenvolupa en gran grup a l'espai d'assemblea. Es parteix de la lectura del conte *Rosa Caramel*, d'Adela Turin i Nella Bosnia, per introduir una primera reflexió sobre les diferències imposades per raó de gènere (Turin & Bosnia, 2013). Abans de començar, es mostra la portada i es pregunta als infants què hi veuen i què pensen que pot passar a la història.

Durant la lectura es fan petites pauses per afavorir la comprensió i la participació. Es plantegen preguntes com per què les elefantes han de ser roses, si els elefants i les elefantes

poden fer les mateixes coses o com se sent la protagonista. A partir d'aquestes preguntes es busca que els infants identifiquin una situació d'injustícia i la relacionin amb experiències properes, com els colors, la roba, les joguines o els jocs.

Després del conte es fa una conversa en assemblea per recollir les idees del grup. La mestra acompanya les aportacions i reformula els comentaris estereotipats de manera respectuosa.

L'avaluació es fa mitjançant observació directa i registre anecdòtic, recollint especialment els comentaris espontanis, la participació i la capacitat dels infants per identificar situacions injustes o limitadores.

3.3.4.2. Disseny de la sessió 2

La segona sessió, titulada Qui soc jo?, se centra en la identitat personal i la diversitat del grup. L'activitat comença amb una breu conversa sobre els gustos i preferències dels infants: què els agrada fer, quin és el seu color preferit, amb què els agrada jugar o què els fa sentir bé.

A continuació, cada infant realitza un autoretrat utilitzant lliurement els colors i materials disponibles. La consigna és oberta, de manera que cadascú pugui representar-se com vulgui sense indicacions relacionades amb el gènere. Aquesta activitat permet observar si els infants escullen els colors i elements de manera lliure o si apareixen comentaris associats a estereotips.

Quan els autoretrats estan acabats, es penjen a l'aula i es fa una conversa grupal sobre les semblances i diferències entre els membres del grup. Es guia la reflexió cap a la idea que

totes les persones són diferents, que això és positiu i que els gustos personals no han d'estar condicionats pel fet de ser nen o nena.

L'avaluació es realitza a partir de l'observació directa i del diari d'observació, tenint en compte la participació, l'expressió de preferències personals i el respecte pels gustos i produccions dels altres.

3.3.4.3. Disseny de la sessió 3

La tercera sessió, titulada És de nen, de nena o de tothom?, té com a objectiu fer visibles els estereotips vinculats a les joguines i als objectes quotidians. Es presenten tres cercles amb les etiquetes “nen”, “nena” i “tothom”, i una capsa amb diferents materials, com una nina, un cotxe, una pilota, objectes de cuineta, eines, peces de colors o disfresses.

Els infants van traient objectes i decideixen en quina capsa els col·loquen. Després, se'ls convida a explicar el motiu de la seva elecció. Quan apareixen classificacions estereotipades, la mestra planteja preguntes com si una nena també podria jugar amb aquell objecte, si un nen també podria utilitzar-lo o si les joguines poden ser de tothom.

Un cop feta la classificació, es revisen conjuntament les decisions preses i es convida el grup a reconsiderar algunes respostes. La sessió acaba amb una estona de joc lliure amb tots els materials, per observar si les eleccions dels infants es mantenen condicionades pel gènere o si hi ha més llibertat en el joc.

L'avaluació es fa mitjançant registre anecdòtic i observació del joc simbòlic, recollint tant les respostes orals com les conductes observades durant el joc final.

3.3.4.4. Disseny de la sessió 4

La quarta sessió, titulada Què puc ser de gran?, treballa els estereotips relacionats amb les professions i serveix com a tancament de la situació d'aprenentatge. Es presenten imatges de diferents oficis representats per homes i dones, procurant oferir referents diversos que trenquin amb els rols tradicionals.

A partir de les imatges, es fa una conversa guiada sobre qui pot exercir cada professió. Es plantegen preguntes com si una nena pot ser bombera, si un nen pot cuidar nadons, si una dona pot ser policia o si un home pot ser mestre d'infantil. L'objectiu és ampliar la mirada dels infants i reforçar la idea que les professions no depenen del gènere.

Després de la conversa, es proposa un petit joc simbòlic amb complements relacionats amb diferents oficis. Els infants poden escollir lliurement quin rol volen representar. Aquesta part permet observar si les eleccions professionals continuen marcades pels estereotips o si apareixen opcions més diverses.

Per tancar la sessió i la proposta, es recuperen les idees principals treballades: els colors, les joguines i les professions poden ser de tothom, i cada infant pot expressar els seus gustos amb llibertat.

L'avaluació final es fa mitjançant observació directa, registre anecdòtic i comparació amb les respostes inicials. Aquesta sessió permet valorar si han aparegut canvis en el discurs i en les actituds del grup, tot i que els resultats s'han d'interpretar com a indicis inicials de canvi, tenint en compte que la intervenció només consta de quatre sessions.

3.4. Resultats

En aquest apartat es presenten els resultats obtinguts a partir de la implementació de la situació d'aprenentatge orientada a treballar l'educació sense estereotips de gènere en un grup d'I4. Les dades recollides provenen de l'observació directa, les graelles d'avaluació, els registres anecdòtics, les converses en assemblea i l'observació del joc simbòlic als racons.

Cal tenir en compte que els resultats que es presenten no pretenen demostrar una eliminació total dels estereotips de gènere, ja que aquests formen part d'un procés de socialització ampli que es construeix també fora de l'escola. Per aquest motiu, l'anàlisi se centra en observar si, després de la intervenció, apareixen indicis d'una mirada més flexible, respectuosa i menys estereotipada en relació amb els colors, les joguines, les professions i l'expressió lliure dels gustos i preferències dels infants.

La interpretació dels resultats s'ha fet a partir d'una comparació entre l'avaluació inicial i l'avaluació final, així com de l'anàlisi qualitativa de les situacions observades durant el desenvolupament de les sessions. Aquesta combinació de dades quantitatives i qualitatives permet obtenir una visió més completa del procés viscut pel grup.

3.4.1. Resultats de l'avaluació inicial

L'avaluació inicial va permetre identificar la presència d'estereotips de gènere en una part important del grup classe. Les associacions més freqüents es relacionaven amb els colors, les joguines, les professions i alguns rols del joc simbòlic.

En relació amb els colors, es va observar que 11 dels 17 infants associaven determinats colors a un gènere concret. El color rosa apareixia vinculat principalment a les nenes, mentre que el blau era identificat per alguns infants com un color més propi dels nens. Aquesta associació es va manifestar tant en les respostes orals com en alguns comentaris espontanis durant les activitats.

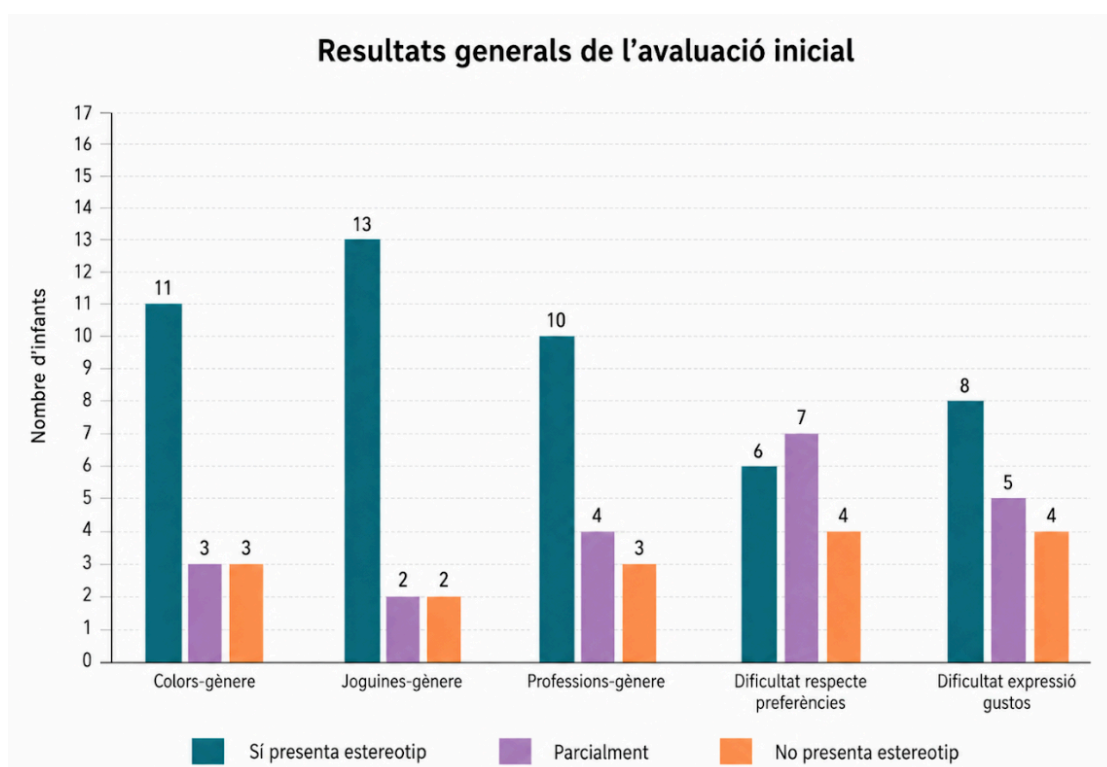
Pel que fa a les joguines, 13 infants van mostrar respostes estereotipades, especialment quan es parlava de nines, cuinetes, cotxes o pilotes. Alguns infants consideraven que les nines i la cuineta eren “de nenes”, mentre que els cotxes i les pilotes eren més propis dels nens. Aquest resultat mostra que les joguines constitueixen un dels àmbits on els estereotips de gènere apareixen amb més força.

En relació amb les professions, 10 infants van associar determinades feines a un sexe concret. Les professions vinculades a la força o a l'acció, com bomber, policia o mecànic, eren atribuïdes majoritàriament als homes, mentre que altres professions relacionades amb la cura o l'estètica, com perruquera o mestra, eren associades principalment a les dones.

També es va observar que el respecte per les preferències dels altres no estava plenament consolidat. Alguns infants acceptaven les eleccions dels companys i companyes, però en altres casos apareixien comentaris de sorpresa, riures o petites correccions quan un infant triava un material que el grup associava a l'altre gènere.

Aspecte observat	Sí presenta estereotip	Parcialment	No presenta estereotip
Relaciona colors amb gènere	11	3	3
Relaciona joguines amb gènere	13	2	2
Relaciona professions amb gènere	10	4	3
Mostra dificultats per respectar preferències dels altres	6	7	4
Mostra dificultats per expressar gustos lliurement	8	5	4

Taula 3. Resultats inicials. Font: Elaboració pròpia

Gràfic 1. Resultats inicials. Font: Elaboració pròpia

Aquests resultats inicials indiquen que, abans de la intervenció, una part significativa del grup havia interioritzat algunes associacions de gènere. Tot i això, també es van observar infants que ja mostraven una actitud més oberta, especialment quan les preguntes es formulaven en un context de conversa tranquil·la i no de confrontació directa.

La graella es troba en l'annex 5.

3.4.2. Resultats durant el desenvolupament de les sessions

Durant el desenvolupament de les quatre sessions es va observar una evolució progressiva, però moderada, en les respostes i actituds del grup. A les primeres activitats encara apareixien comentaris estereotipats de manera freqüent. No obstant això, a mesura que avançava la situació d'aprenentatge, alguns infants van començar a qüestionar aquestes idees i a expressar respostes més obertes.

A la primera sessió, a partir del conte Rosa Caramel, diversos infants van identificar la situació d'injustícia que vivia la protagonista, però no tots van relacionar inicialment aquesta situació amb experiències pròximes de la seva vida quotidiana. Alguns infants entenien que les elefantes del conte no podien estar obligades a ser roses, però continuaven afirmant que “el rosa és més de nenes”. Aquest fet mostra que la comprensió del missatge del conte no implica necessàriament una transformació immediata de les idees prèvies.

A la segona sessió, centrada en l'autoretrat i la reflexió sobre semblances i diferències, es va observar una major participació del grup. Els infants van mostrar interès per explicar com eren, què els agradava i en què s'assemblaven o es diferenciaven dels altres. Aquesta sessió va facilitar un clima més respectuós i va ajudar a reforçar la idea que cada persona pot tenir gustos i característiques diferents.

A la tercera sessió, “És de nen, de nena o de tothom?”, es van fer visibles moltes de les idees estereotipades inicials. En un primer moment, diversos infants van col·locar les nines, la cuineta o alguns complements de color rosa a la capsa de “nena”, mentre que les pilotes, els cotxes i les eines es van associar amb la capsa de “nen”. Tanmateix, després de la conversa grupal, alguns infants van modificar la seva resposta i van acceptar que aquests objectes podien estar a la capsa de “tothom”.

A la quarta sessió, centrada en professions, joc simbòlic i conversa final, es va observar una certa millora en l'acceptació de rols diversos. Alguns infants van verbalitzar que qualsevol persona podia fer qualsevol feina, independentment de si era nen o nena. També es va observar una participació més compartida en alguns racons, tot i que encara van aparèixer comentaris es un procés de reflexió, però no consolidar completament un canvi estable en tots els infants.

També s'ha elaborat una graella individual per observar l'evolució de cada infant durant el desenvolupament de les quatre sessions. Aquesta taula permet identificar si els canvis observats són generals o si apareixen diferències entre infants. També ajuda a interpretar millor els resultats finals, ja que no tots els infants evolucionen al mateix ritme ni responen de la mateixa manera davant les propostes coeducatives.

La graella recull indicadors relacionats amb la participació, la detecció d'estereotips, el respecte per les preferències dels altres, l'elecció lliure de materials i l'actitud davant la diversitat. Els resultats s'han expressat amb els nivells: assolit, parcialment assolit i en procés.

Aquesta graella mostra que l'evolució del grup no ha estat homogènia. Alguns infants ja partien d'una actitud força oberta i han consolidat aquesta mirada durant les sessions, mentre que altres han mostrat una evolució parcial. També hi ha infants que continuen en procés, especialment en relació amb l'elecció lliure de joguines i la identificació d'estereotips durant el joc simbòlic. Aquesta variabilitat és coherent amb l'edat dels infants i amb la curta durada de la intervenció.

La graella es troba en l'annex 6.

3.4.3. Resultats de l'avaluació final

L'avaluació final mostra una reducció de les respostes estereotipades en comparació amb l'avaluació inicial. Els canvis més evidents es van observar en relació amb els colors i les professions, mentre que en l'àmbit de les joguines i del joc simbòlic els estereotips van continuar apareixent de manera més present.

En relació amb els colors, 5 infants continuaven associant de manera clara alguns colors a un gènere concret, mentre que 7 infants afirmaven que els colors podien ser de tothom. La resta

del grup es trobava en una posició intermèdia, ja que acceptava que qualsevol infant podia utilitzar qualsevol color, però encara feia comentaris com “el rosa agrada més a les nenes”.

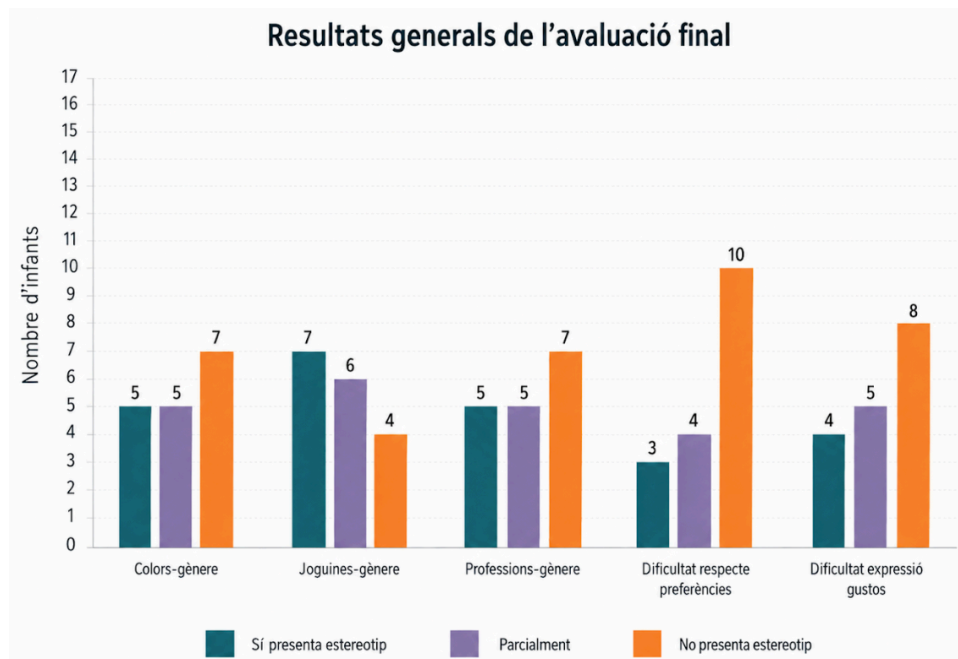
Pel que fa a les joguines, la millora va ser més moderada. Tot i que diversos infants van començar a acceptar que tothom podia jugar amb qualsevol material, 7 infants encara mantenien algunes associacions estereotipades. Aquest resultat és coherent amb l’edat del grup i amb el fet que les joguines són un element molt present en la socialització familiar, comercial i mediàtica.

En relació amb les professions, es va observar una evolució positiva. Diversos infants van acceptar que nens i nenes podien exercir qualsevol professió. Es van verbalitzar respostes com “una nena pot ser policia” o “un nen pot cuidar bebès”, fet que mostra una major flexibilitat respecte als rols socials.

També es va observar una millora en el respecte per les preferències dels altres. A l’avaluació final, 10 infants mostraven una actitud respectuosa davant les eleccions dels companys i companyes, sense fer comentaris de burla ni intentar corregir les seves decisions.

Aspecte observat	Sí presenta estereotip	Parcialment	No presenta estereotip
Relaciona colors amb gènere	5	5	7
Relaciona joguines amb gènere	7	6	4
Relaciona professions amb gènere	5	5	7
Mostra dificultats per respectar preferències dels altres	3	4	10
Mostra dificultats per expressar gustos lliurement	4	5	8

Taula 4. Resultats finals. Font: Elaboració pròpia

Gràfic 2. Resultats finals. Font: Elaboració pròpia

La graella individual del resultat final dels infants es troba en l'annex 7.

3.4.4. Comparació entre l'avaluació inicial i final

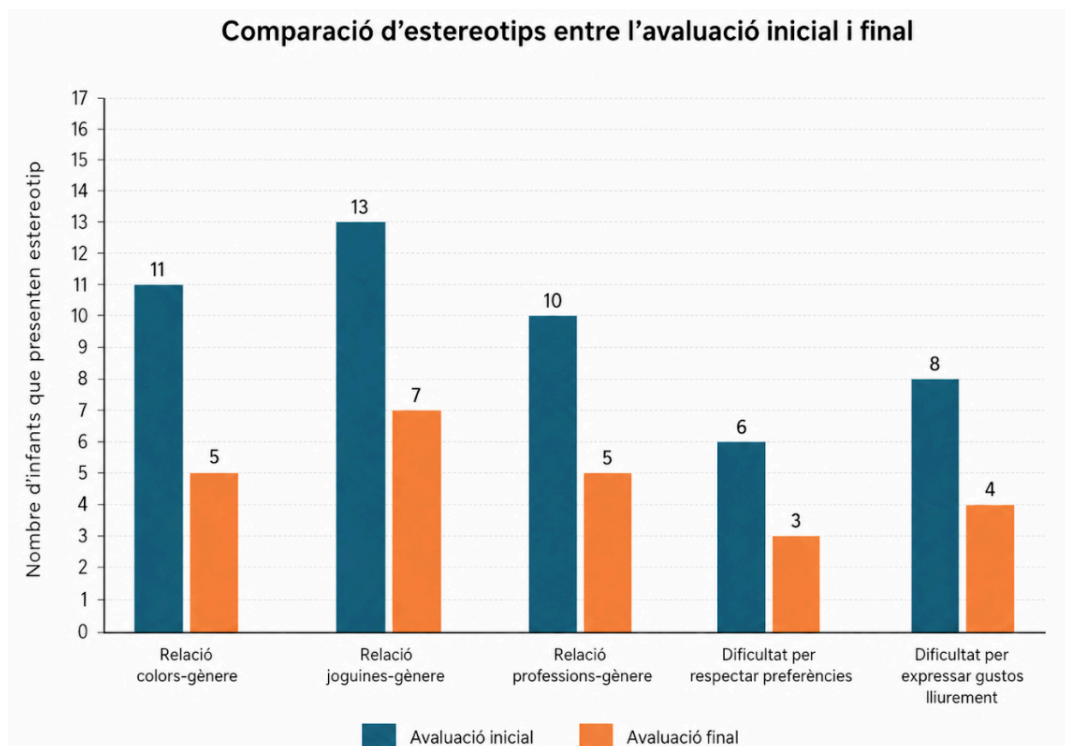
La comparació entre l'avaluació inicial i final permet observar una evolució positiva, però moderada, en diversos aspectes relacionats amb els estereotips de gènere. Els canvis més significatius es van produir en les associacions entre colors i gènere, en la percepció de les professions i en el respecte per les preferències dels altres.

En l'avaluació inicial, 11 infants relacionaven els colors amb un gènere concret. En canvi, a l'avaluació final aquesta xifra es va reduir a 5 infants. Aquest canvi indica que les activitats de conversa, el conte i les experiències compartides van afavorir una major flexibilitat en aquest àmbit.

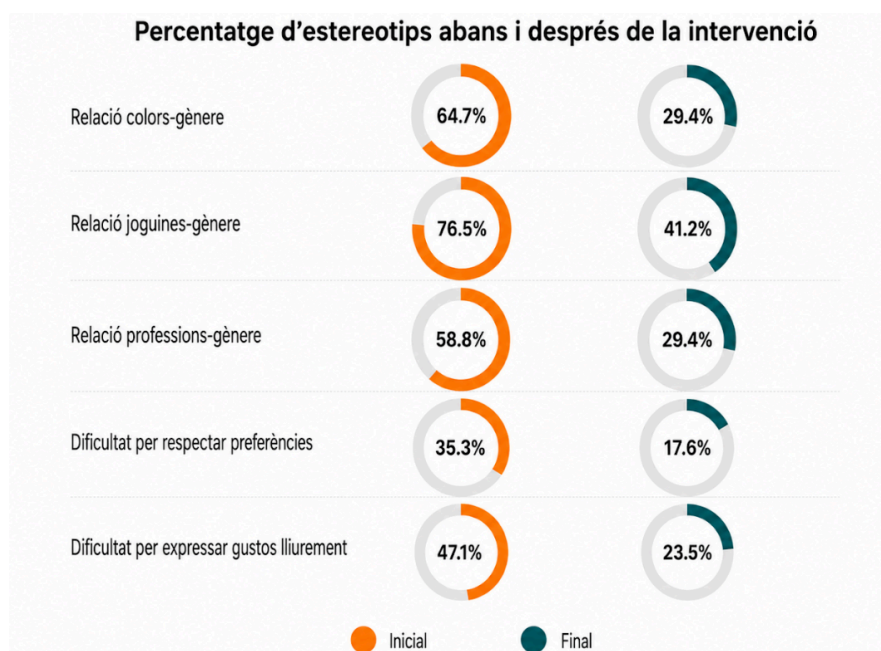
Pel que fa a les joguines, la millora també va ser present, però menys intensa. Inicialment, 13 infants feien associacions entre joguines i gènere, mentre que al final de la intervenció aquesta xifra es va reduir a 7. Aquest resultat mostra que les joguines continuen sent un àmbit especialment sensible, probablement perquè els infants reben molts missatges externs sobre quines joguines es consideren més adequades per a nens o per a nenes.

En relació amb les professions, es va passar de 10 infants amb respostes estereotipades a 5 infants. Aquest resultat suggereix que la intervenció va ajudar a ampliar la mirada dels infants sobre els rols socials i laborals.

Finalment, el respecte per les preferències dels altres va mostrar una evolució positiva. Inicialment, 6 infants presentaven dificultats evidents per acceptar eleccions diferents de les pròpies o contràries als estereotips del grup. A l'avaluació final, només 3 infants mantenien aquestes dificultats de manera clara.

Gràfic 3. Comparació inicial i final. Font: Elaboració pròpia

Gràfic 4. Percentatge d'estereotips inicial i final. Font: Elaboració pròpia

3.4.5. Registre qualitatiu de comentaris i situacions observades

A més de les dades recollides a través de les graelles, el registre anecdòtic ha permès observar situacions concretes que ajuden a interpretar millor l'evolució del grup. Aquest tipus de dades qualitatives són especialment importants en Educació Infantil, ja que molts aprenentatges no es manifesten únicament en respostes tancades, sinó en comentaris espontanis, formes de relació, actituds i decisions durant el joc.

Durant les primeres sessions, es van registrar diversos comentaris estereotipats, com ara “el rosa és de nenes”, “els nens no juguen amb nines” o “les nenes no poden ser bombers”. Aquestes expressions mostren que alguns infants havien interioritzat idees de gènere presents en l'entorn social.

A mesura que avançava la intervenció, van aparèixer comentaris més flexibles, com “els colors són de tothom”, “un nen també pot cuidar bebès” o “una nena pot ser policia”. Aquests canvis no van aparèixer de manera homogènia en tot el grup, però sí que indiquen una evolució positiva inicial en una part de l'alumnat, tenint en compte que la intervenció només es va desenvolupar en quatre sessions.

En conjunt, els resultats obtinguts permeten observar que la situació d'aprenentatge va afavorir alguns indicis d'evolució positiva inicial en el grup classe. Aquesta evolució es va

manifestar en una possible disminució de les respostes estereotipades, una major flexibilitat en les converses, una millora en el respecte per les preferències personals i una participació més oberta en alguns espais de joc simbòlic.

Els canvis més evidents es van produir en relació amb els colors i les professions, àmbits en què diversos infants van passar d'una visió més rígida a una interpretació més oberta i igualitària. En canvi, les joguines i alguns rols del joc simbòlic van continuar mostrant una presència més persistent d'estereotips, fet que indica que aquests elements estan molt arrelats en l'experiència quotidiana dels infants.

Per tant, la intervenció no pot interpretar-se com una eliminació dels estereotips de gènere, sinó com una proposta educativa que ha contribuït a iniciar processos de reflexió, qüestionament i canvi. Com que la proposta només s'ha desenvolupat en quatre sessions, els resultats s'han d'interpretar com a indicis inicials de canvi i no com una transformació consolidada.

Així doncs, la situació d'aprenentatge ha permès generar espais de conversa, joc i expressió on els infants han pogut revisar algunes idees prèvies i experimentar formes de relació més respectuoses i igualitàries. Aquest fet reforça la importància d'incorporar propostes coeducatives dins la vida quotidiana de l'aula, no com a activitats puntuals, sinó com a part d'una pràctica educativa continuada i compromesa amb la igualtat i la llibertat de desenvolupament de tots els infants.

4. CONCLUSIONS

Aquest Treball de Fi de Grau ha tingut com a finalitat dissenyar, implementar i avaluar una situació d'aprenentatge orientada a treballar l'educació sense estereotips de gènere a l'etapa d'Educació Infantil. La proposta s'ha desenvolupat amb un grup d'I4 format per 17 infants, 13 nenes i 4 nens, i ha partit de situacions properes a la seva vida quotidiana, com els colors, les joguines, el joc simbòlic, els contes, les professions i l'expressió dels gustos personals.

La pregunta d'investigació plantejada al treball se centra a valorar si la implementació d'una situació d'aprenentatge coeducativa podia afavorir la reducció de respostes estereotipades de gènere en relació amb els colors, les joguines, les professions i l'expressió lliure dels interessos dels infants. A partir dels resultats obtinguts, es pot observar que la proposta ha

afavorit alguns indicis d'evolució positiva inicial en el grup, tot i que no es pot parlar d'una eliminació completa ni estable dels estereotips.

En primer lloc, l'avaluació inicial va permetre constatar que els estereotips de gènere ja eren presents en alguns discursos i conductes dels infants. Es van observar associacions entre el color rosa i les nenes, entre determinades joguines i un gènere concret, així com entre algunes professions i homes o dones. Aquestes respostes mostren que, en edats primerenques, els infants ja poden haver interioritzat idees socials vinculades al gènere, especialment a través de l'entorn familiar, social, escolar, comercial i mediàtic.

En segon lloc, durant el desenvolupament de les sessions es va observar una evolució progressiva però desigual. Les activitats van permetre crear espais de conversa, expressió i joc on els infants van poder verbalitzar les seves idees, escoltar altres punts de vista i qüestionar algunes afirmacions estereotipades. El conte Rosa Caramel va facilitar la identificació d'una situació d'injustícia; l'activitat Qui soc jo? va permetre treballar la identitat i la diversitat; la classificació de joguines va fer visibles les associacions de gènere presents en el grup; i la sessió sobre professions va ajudar a ampliar els referents dels infants.

Els resultats finals indiquen possible disminució de les respostes estereotipades en comparació amb l'avaluació inicial. Aquesta evolució va ser especialment visible en relació amb els colors i les professions. Diversos infants van passar d'afirmar que determinats colors o oficis eren propis d'un gènere concret a acceptar que els colors poden agradar a tothom i que qualsevol persona pot exercir qualsevol professió. També es va observar una millora en el respecte per les preferències dels companys i companyes, ja que al final de la intervenció van aparèixer menys comentaris de burla o rebuig davant eleccions diferents.

Tanmateix, els resultats també mostren que alguns estereotips continuen presents, especialment en relació amb les joguines i alguns rols del joc simbòlic. Aquest fet és rellevant perquè indica que les joguines són un àmbit especialment condicionat pels missatges socials i comercials que reben els infants. Tot i que en les converses alguns infants van acceptar que les joguines podien ser de tothom, durant el joc espontani encara es van observar certes resistències o contradiccions. Això confirma que el canvi en el discurs pot aparèixer abans que el canvi en la conducta.

Pel que fa als objectius específics, es considera que el primer objectiu, identificar com es manifesten els estereotips de gènere en les idees prèvies, les interaccions, el joc i les respostes

dels infants, s'ha assolit, ja que els instruments de recollida de dades han permès detectar comentaris, actituds i eleccions vinculades als estereotips. El segon objectiu, dissenyar i aplicar activitats coeducatives per qüestionar aquests estereotips, també s'ha assolit, ja que s'han dut a terme propostes adaptades a l'edat dels infants i connectades amb la seva realitat quotidiana. Finalment, el tercer objectiu, avaluar l'evolució de l'alumnat abans i després de la intervenció, s'ha assolit, ja que s'ha pogut observar una evolució positiva.

Una de les conclusions principals del treball és que la coeducació ha d'estar present des de les primeres etapes educatives. L'Educació Infantil és un moment clau en la construcció de la identitat, en la formació de les preferències i en l'aprenentatge de les normes socials. Per aquest motiu, l'escola té una responsabilitat important a l'hora d'oferir experiències que no limitin els infants segons el gènere, sinó que els permetin desenvolupar-se amb llibertat, seguretat i respecte.

També es pot concloure que les activitats puntuals poden iniciar processos de reflexió, però no són suficients per transformar de manera profunda els estereotips de gènere. La situació d'aprenentatge ha generat canvis inicials en el discurs i en algunes actituds del grup, però per consolidar aquests aprenentatges seria necessari mantenir una intervenció continuada, transversal i compartida amb tota la comunitat educativa. La coeducació no hauria de limitar-se a una seqüència concreta, sinó que hauria d'estar integrada en el llenguatge docent, en els materials, en els contes, en l'organització dels espais, en el joc simbòlic i en la relació amb les famílies.

Com a limitació principal del treball, cal destacar la durada reduïda de la intervenció. El fet que la situació d'aprenentatge s'hagi desenvolupat en quatre sessions limita la possibilitat d'observar canvis profunds o estables en tots els infants. També cal tenir en compte que la mostra és petita i desequilibrada pel que fa al nombre de nens i nenes, ja que el grup està format per 13 nenes i 4 nens. Per aquest motiu, no s'han establert comparacions directes entre sexes, sinó que l'anàlisi s'ha centrat en l'evolució global del grup.

Una altra limitació és que els estereotips de gènere no es construeixen únicament dins l'escola. Els infants reben missatges constants del seu entorn familiar, dels mitjans de comunicació, de la publicitat, dels contes, de les joguines i de les interaccions socials. Per tant, encara que l'escola tingui un paper fonamental, el canvi requereix una acció coordinada i continuada que impliqui també les famílies i el conjunt de la comunitat educativa.

Com a proposta de millora, seria convenient ampliar la durada de la intervenció i incorporar més sessions relacionades amb altres àmbits on també apareixen estereotips, com les tasques domèstiques, l'ocupació dels espais del pati, els contes tradicionals, les emocions o el llenguatge inclusiu. També seria interessant incloure una activitat amb les famílies, per tal de donar continuïtat al treball iniciat a l'aula i promoure una reflexió compartida sobre els missatges que els infants reben fora de l'escola.

Finalment, aquest treball posa de manifest que educar sense estereotips de gènere no significa eliminar les diferències entre els infants, sinó garantir que aquestes diferències no es converteixin en límits. L'objectiu no és que tots els infants tinguin els mateixos gustos, sinó que puguin expressar-los sense por al judici. Per això, la coeducació esdevé una eina essencial per construir aules més inclusives, respectuoses i igualitàries, on cada infant pugui jugar, imaginar, expressar-se i projectar el seu futur sense condicionaments imposats pel gènere.

En conclusió, la situació d'aprenentatge ha contribuït a generar una primera presa de consciència en el grup i ha mostrat que, fins i tot en edats primerenques, és possible iniciar converses significatives sobre igualtat, diversitat i llibertat d'elecció. Tot i que els resultats han de ser interpretats amb prudència, l'experiència confirma la importància de treballar la coeducació de manera intencionada i continuada dins l'Educació Infantil.

5. REFERÈNCIES

Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans. (s. d.). *Estereotips de gènere*.
<https://www.ohchr.org/es/women/gender-stereotyping>

Beauvoir, S. de. (2005). *El segon sexe*. Edicions 62. (Obra original publicada el 1949)

Bonal, X. (1997). *Les desigualtats educatives: Factors socials i polítiques educatives*. Edicions 62.

Carbonero, M. A. (2017). *Educació i perspectiva de gènere*. Síntesi.

Departament d'Educació. (2023). *Decret 21/2023, de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil*. Generalitat de Catalunya.
<https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=951431>

Lamas, M. (2000). *El gènere: La construcció cultural de la diferència sexual*. Programa Universitari d'Estudis de Gènere, Universitat Nacional Autònoma de Mèxic.

Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la igualdad efectiva de mujeres y hombres. *Boletín Oficial del Estado*, núm. 71, de 23 de marzo de 2007. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2007-6115>

Ley Orgánica 3/2020, de 29 de diciembre, por la que se modifica la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación. *Boletín Oficial del Estado*, núm. 340, de 30 de diciembre de 2020. https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2020-17264

Millett, K. (1995). *Política sexual*. Cátedra. (Obra original publicada el 1969)

Nacions Unides. (2015). *Transformar el nostre món: L'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible*. <https://sdgs.un.org/2030agenda>

Real Decreto 95/2022, de 1 de febrero, por el que se establece la ordenación y las enseñanzas mínimas de la Educación Infantil. *Boletín Oficial del Estado*, núm. 28, de 2 de febrero de 2022. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2022-1654>

Rodríguez Menéndez, M. C., & Peña Calvo, J. V. (2005). Identidad de género y contexto escolar: una revisión de modelos. *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 112, 165-194.

Rovira, M. (1993). *Sexisme i escola*. La Magrana.

Subirats, M. (1994). *Conèixer les diferències: Gènere i educació*. Rosa Sensat.

Subirats, M., & Tomé, A. (2007). *Balones fuera: Reconstruir los espacios desde la coeducación*. Octaedro.

Turin, A., & Bosnia, N. (2013). *Rosa Caramel* (N. López, Trad.). Kalandraka.

VV. AA. (2001). *Educació no sexista*. Generalitat de Catalunya.

6. ANNEXES

Índex d'annexes

Annex 1. Transcripció destacable sessió 1.....	49
Annex 2. Transcripció destacable sessió 2.....	50
Annex 3. Transcripció destacable sessió 3.....	50
Annex 4. Transcripció destacable sessió 4.....	52
Annex 5. Graella individual inicial.....	52
Annex 6. Graella individual del seguiment.....	54
Annex 7. Graella individual final.....	55
Annex 8. Situació d'aprenentatge.....	57
Annex 9. Mapa conceptual general sobre el Treball Fi de Grau.....	81

Annex 1. Transcripció destacable sessió 1:

- **Paula:** Mireu la portada. Què hi veieu?
- **Infant 1:** Un elefant rosa.
- **Infant 4:** És una elefanta, perquè és rosa.
- **Paula:** Per què penses que és una elefanta perquè és rosa?
- **Infant 4:** Perquè el rosa és de nenes.
- **Infant 3:** Però també pot agradar als nens.
- **Paula:** Veig que tenim opinions diferents. Escoltarem el conte i després en parlarem.

Començo la lectura i faig pauses per assegurar la comprensió. Quan s'explica que les elefantes han d'estar tancades i menjar flors roses per tornar-se boniques, alguns infants mostren sorpresa.

- **Paula:** Què penseu que passa amb les elefantes?

- **Infant 6:** Que han de ser roses.
- **Infant 8:** I no poden sortir a jugar.
- **Paula:** I això us sembla just?
- **Diversos infants:** No.
- **Infant 2:** Els elefants sí que poden jugar.
- **Paula:** I les elefantes també haurien de poder jugar?
- **Infant 7:** Sí, perquè totes poden jugar.

La lectura continua. Quan apareix la protagonista que decideix sortir i no seguir la norma imposada, pregunto com se sent.

- **Paula:** Com creieu que se sent la protagonista quan pot sortir?
- **Infant 11:** Contentíssima.
- **Infant 15:** Lliure.
- **Paula:** Per què lliure?
- **Infant 15:** Perquè pot fer el que vol.
- **Infant 9:** Però si totes són roses, ella no.
- **Paula:** I passa alguna cosa si és diferent?
- **Infant 13:** No, perquè cadascú és com és.

Annex 2. Transcripció destacable sessió 2:

- **Paula:** Avui parlarem de nosaltres. Què us agrada fer?
- **Infant 6:** A mi m'agrada jugar a pilota.
- **Infant 5:** A mi també.
- **Infant 4:** Però la pilota és més de nens.
- **Infant 5:** No, jo també jugo al pati.
- **Paula:** Pot agradar la pilota a nens i nenes?
- **Infant 7:** Sí, a tothom.
- **Infant 12:** Però els nens juguen més fort.
- **Paula:** Hi ha nens i nenes que juguen fort, i també nens i nenes que juguen tranquil·lament. Depèn de cada persona.
- **Paula:** Quin és el vostre color preferit?
- **Infant 1:** El rosa.

- **Infant 2:** El blau.
- **Infant 10:** El verd.
- **Infant 16:** El rosa és de nenes.
- **Paula:** I si a un nen li agrada el rosa?
- **Infant 16:** Doncs... també pot ser.
- **Infant 3:** Els colors no són de ningú.
- **Paula:** Aquesta és una idea interessant: els colors poden agradar a qualsevol persona.

Annex 3. Transcripció destacable sessió 3:

- **Paula:** Avui classifiquem alguns objectes. Els podem posar a la capsa de “nen”, a la de “nena” o a la de “tothom”. Després parlarem de les nostres decisions.

El primer objecte és una pilota. On posaríeu la pilota?

- **Infant 4:** A nen.
- **Infant 6:** Sí, perquè els nens juguen a futbol.
- **Infant 5:** Jo també jugo a pilota.
- **Paula:** Llavors, si també hi juguen nenes, on podria anar?
- **Infant 7:** A tothom.
- **Infant 4:** Sí, a tothom.

La pilota es col·loca finalment a la capsa de “tothom”. El següent objecte és una nina.

- **Paula:** I aquesta nina?
- **Infant 8:** A nena.
- **Infant 2:** Sí, les nines són de nenes.
- **Paula:** Per què penseu això?
- **Infant 2:** Perquè les nenes cuiden bebès.
- **Paula:** Els nens o els homes també poden cuidar bebès?
- **Infant 3:** Sí, el meu papa em cuida.
- **Infant 10:** I els avis també.
- **Paula:** Llavors, un nen podria jugar amb una nina per fer de pare o de cuidador?
- **Infant 8:** Sí, també.
- **Infant 12:** Però no molts nens.

- **Paula:** Potser no tots hi volen jugar, però si un nen vol, pot fer-ho?
- **Infants:** Sí.

La nina es mou de la capsa de “nena” a la de “tothom”. El següent objecte és un cotxe.

- **Infant 9:** Aquest és de nen.
- **Infant 5:** No, jo tinc cotxes a casa.
- **Paula:** Les nenes poden jugar amb cotxes?
- **Infant 14:** Sí, però agraden més als nens.

El cotxe es col·loca a “tothom”. Després surt una peça de color rosa.

- **Infant 16:** Nena.
- **Paula:** Per què?
- **Infant 16:** Perquè és rosa.
- **Infant 1:** Però vam dir que els colors són de tothom.
- **Infant 3:** Sí, el rosa també.
- **Paula:** Què en penseu? On la posem?
- **Infant 16:** A tothom.

Annex 4. Transcripció destacable sessió 4:

- **Paula:** Avui mirarem imatges de persones que fan diferents feines. Vull que penseu qui pot fer cada feina.

La primera imatge mostra una dona bombera.

- **Paula:** Què veieu aquí?
- **Infant 6:** Una bombera.
- **Infant 4:** Jo pensava que els bombers eren nois.
- **Paula:** I què veiem en aquesta imatge?
- **Infant 4:** Una noia bombera.
- **Paula:** Llavors, una dona pot ser bombera?
- **Infant 4:** Sí.
- **Infant 5:** Si entrena i sap apagar focs.
- **Paula:** I vosaltres, què us agradaria ser de grans?

- **Infant 1:** Veterinària.
- **Infant 2:** Policia.
- **Infant 5:** Futbolista.
- **Infant 10:** Cuiner.
- **Infant 8:** Perruquera.
- **Infant 6:** Bomber.
- **Paula:** Totes aquestes feines les poden fer nens i nenes?
- **Infant 7:** Sí, si els agrada.
- **Infant 13:** Tothom pot ser el que vulgui.

Annex 5. Graella individual inicial

Infant	Relaciona colors amb gènere	Relaciona joguines amb gènere	Relaciona professions amb gènere	Respecta preferències dels altres	Observacions inicials
Infant 1	Sí	Sí	Parcialment	Parcialment	Afirma que el rosa és de nenes, però accepta altres opinions.
Infant 2	Sí	Sí	Sí	No	Mostra riure quan un nen tria una nina.
Infant 3	No	Parcialment	No	Sí	Té una actitud força oberta des de l'inici.
Infant 4	Sí	Sí	Sí	Parcialment	Associa futbol i cotxes als nens.
Infant 5	Parcialment	Sí	Parcialment	Parcialment	Dubta en algunes respostes i observa el grup abans de contestar.
Infant 6	Sí	Sí	Sí	No	Verbalitza que

					“les nenes no poden ser bombers”.
Infant 7	No	No	Parcialment	Sí	Respecta les eleccions dels companys/es.
Infant 8	Sí	Sí	Sí	Parcialment	Classifica cuineta i nenes com a joc de nenes.
Infant 9	Sí	Sí	Sí	No	Fa comentaris estereotipats en el joc simbòlic.
Infant 10	Parcialment	Parcialment	Sí	Parcialment	Presenta dubtes en professions i joguines.
Infant 11	Sí	Sí	Parcialment	Parcialment	Accepta algunes correccions de la mestra.
Infant 12	Sí	Sí	Sí	No	Mostra una visió força rígida dels rols de gènere.
Infant 13	No	No	No	Sí	No fa distincions clares per gènere.
Infant 14	Sí	Sí	Sí	Parcialment	Associa mecànic i policia als homes.
Infant 15	Parcialment	Sí	Parcialment	Sí	Tot i tenir alguns estereotips, no jutja els altres.
Infant 16	Sí	Sí	Sí	Parcialment	Li costa acceptar rols diferents en

					el joc.
Infant 17	Sí	Sí	No	Sí	Associa joguines a gènere, però respecta els companys/es.

Annex 6. Graella individual del seguiment

Infant	Participa en converses sobre igualtat	Detecta estereotips amb ajuda	Respecta preferència dels altres	Escull materials lliurement
Infant 1	Assolit	Parcialment assolit	Assolit	Parcialment assolit
Infant 2	Parcialment assolit	En procés	Parcialment assolit	En procés
Infant 3	Assolit	Assolit	Assolit	Assolit
Infant 4	Parcialment assolit	Parcialment assolit	Parcialment assolit	En procés
Infant 5	Assolit	Parcialment assolit	Assolit	Parcialment assolit
Infant 6	Parcialment assolit	En procés	Parcialment assolit	Parcialment assolit
Infant 7	Assolit	Assolit	Assolit	Assolit
Infant 8	Parcialment assolit	Parcialment assolit	Assolit	En procés
Infant 9	Parcialment assolit	En procés	Parcialment assolit	En procés
Infant 10	Assolit	Parcialment assolit	Assolit	Parcialment assolit
Infant 11	Assolit	Parcialment assolit	Assolit	En procés
Infant 12	En procés	En procés	En procés	En procés
Infant 13	Assolit	Assolit	Assolit	Assolit
Infant 14	Parcialment assolit	Parcialment assolit	Assolit	Parcialment assolit
Infant 15	Assolit	Parcialment assolit	Assolit	Parcialment assolit
Infant 16	Parcialment assolit	En procés	Parcialment assolit	En procés

Infant 17	Assolit	Parcialment assolit	Assolit	Parcialment assolit
-----------	---------	---------------------	---------	---------------------

Annex 7. Graella individual final

Infant	Relaciona colors amb gènere	Relaciona joguines amb gènere	Relaciona professions amb gènere	Respecta preferències dels altres	Observacions finals
Infant 1	Parcialment	Parcialment	No	Sí	Afirma que els colors són de tothom, però encara dubta amb algunes joguines.
Infant 2	Sí	Sí	Parcialment	Parcialment	Manté algunes idees rígides, tot i que fa menys comentaris de burla.
Infant 3	No	No	No	Sí	Manté una actitud oberta i respectuosa.
Infant 4	Parcialment	Sí	Parcialment	Parcialment	Encara associa algunes joguines als nens.
Infant 5	No	Parcialment	No	Sí	Mostra evolució positiva en colors i professions.
Infant 6	Sí	Parcialment	Parcialment	Parcialment	Encara presenta resistències en professions vinculades a la força.
Infant 7	No	No	No	Sí	Participa amb naturalitat i no fa

					distincions de gènere.
Infant 8	Parcialment	Sí	Parcialment	Sí	Continua associant cuineta i nines a nenes, però no jutja els companys.
Infant 9	Sí	Sí	Sí	Parcialment	Manté diversos estereotips, però escolta les aportacions del grup.
Infant 10	Parcialment	Parcialment	No	Sí	Ha millorat especialment en professions.
Infant 11	No	Parcialment	No	Sí	Accepta millor la diversitat de gustos.
Infant 12	Sí	Sí	Sí	No	És l'infant que mostra més resistència al canvi.
Infant 13	No	No	No	Sí	Mostra coherència entre discurs i conducta.
Infant 14	Parcialment	Parcialment	Parcialment	Sí	Ha reduït comentaris estereotipats però encara dubta.
Infant 15	No	Parcialment	No	Sí	Respecta les eleccions i participa en

					converses.
Infant 16	Sí	Sí	Parcialment	Parcialment	Encara li costa acceptar alguns rols en el joc simbòlic.
Infant 17	No	Parcialment	No	Sí	Ha millorat en expressió lliure i respecte.

Annex 8. Situació d'aprenentatge

TÍTOL: TREBALLAR L'EDUCACIÓ SENSE ESTEREOTIPS DE GÈNERE			CURS/NIVELL: I4
ÀREA/MATÈRIA: - Educació emocional i convivència - Comunicació i llenguatges - Descoberta de l'entorn social i cultural - Llenguatges artístics	ODS Vinculat a la Unitat de Programació: ODS 4: Educació de qualitat. ODS 5: Igualtat de gènere ODS 10: Reducció de les desigualtats 	MESTRES IMPLICATS: - Tutora de l'aula i alumna de pràctiques	
DURADA: 4 setmanes	TRIMESTRE/PERÍODE/TEMPORITZACIÓ: - 2n trimestre		
JUSTIFICACIÓ DE LA UNITAT DE PROGRAMACIÓ:			
La situació d'aprenentatge sorgeix de la necessitat d'acompanyar els infants d'I4 en la construcció de la seva identitat personal i social, en un moment evolutiu en què comencen a			

interioritzar rols, normes i expectatives socials vinculades al gènere. A l'etapa d'educació infantil, i especialment al segon cicle, els infants amplien la seva mirada sobre el món social a través del joc simbòlic, les converses en assemblea i la interacció amb els iguals. En aquest procés, sovint apareixen afirmacions estereotipades ("això és de nen", "això és de nena") que reflecteixen aprenentatges socials ja interioritzats.

Aquesta situació d'aprenentatge ofereix una oportunitat privilegiada per promoure una educació basada en la igualtat, el respecte i la llibertat d'elecció, afavorint una mirada crítica adaptada a l'edat. A través de contes coeducatius, propostes de joc simbòlic no estereotipat, anàlisi d'imatges i activitats artístiques, es fomenta la reflexió sobre els rols de gènere i es potencia la construcció d'una identitat segura i lliure de limitacions socials.

Mitjançant les activitats proposades, s'afavoreix el desenvolupament de les capacitats associades als Eixos 1, 2 i 3 del Decret 21/2023: l'autonomia i la confiança en la pròpia identitat (Eix 1), la comunicació i expressió d'opinions, emocions i preferències a través de diferents llenguatges (Eix 2), i la descoberta crítica de l'entorn social i cultural (Eix 3). Alhora, es reforça el treball relacional propi de l'Eix 4, promovent la convivència, el respecte mutu i l'acceptació de la diversitat dins del grup.

Aquesta proposta respon a les necessitats evolutives dels infants de 4 anys, que es troben en un moment clau de consolidació del llenguatge, del pensament simbòlic i de la construcció de la identitat personal. El diàleg, el joc compartit i l'expressió artística permeten desenvolupar habilitats socials, empatia, pensament crític inicial i capacitat d'argumentació, alhora que afavoreixen processos d'autoregulació emocional i respecte cap als altres.

Al mateix temps, la situació contribueix a la construcció d'una cultura escolar inclusiva i equitativa, coherent amb els ODS 4 (Educació de qualitat), ODS 5 (Igualtat de gènere) i ODS 10 (Reducció de les desigualtats), promovent valors democràtics des de les primeres etapes educatives.

En definitiva, aquesta situació d'aprenentatge està justificada perquè respon a una realitat social present en el dia a dia dels infants, integra els eixos del currículum i promou un aprenentatge significatiu que afavoreix el desenvolupament integral, el respecte per la diversitat i la construcció d'una identitat lliure i segura en els infants d'I4.

DESCRIPCIÓ DEL CONTEXT, PRODUCTE FINAL, REPTE O TASCA QUE ES PROPOSA ALS ALUMNES

La situació d'aprenentatge es desenvolupa en un grup d'infants d'I4 d'una escola d'educació infantil i primària, en un entorn educatiu acollidor, estructurat i ric en oportunitats de diàleg i joc simbòlic. L'aula està organitzada per racons (cuina, construccions, disfresses, art, lectura...) que afavoreixen l'experimentació, la interacció i la representació del món social a través del joc. També disposa de contes coeducatius, materials diversos no estereotipats i imatges de referents variats que permeten als infants ampliar la seva mirada sobre els rols socials i les identitats.

Els infants de 4 anys es troben en un moment clau de desenvolupament cognitiu, lingüístic, emocional i social. El joc simbòlic adquireix una gran importància, ja que a través d'ell representen situacions de la vida quotidiana i imiten models observats en l'entorn familiar, escolar i mediàtic. En aquesta etapa consoliden el llenguatge oral, expressen opinions amb més seguretat i comencen a construir una identitat pròpia més definida. Paral·lelament, interioritzen normes socials i, sovint, reproduïxen estereotips de gènere que formen part del seu context cultural.

Les situacions quotidianes a l'aula —comentaris sobre joguines, colors, professions o disfresses— esdevenen oportunitats significatives per treballar la igualtat i el respecte. Expressions com “això és de nen” o “això és de nena” apareixen de manera espontània i reflecteixen aprenentatges socials ja assimilats. Per aquest motiu, abordar els estereotips de gènere com a eix de la seqüència permet connectar l'aprenentatge amb la realitat immediata dels infants, donant sentit a les converses i experiències que viuen diàriament dins i fora de l'escola.

Aquest context facilita que els infants s'impliquin de manera activa i reflexiva, mostrant interès, curiositat i capacitat de qüestionar idees preconcebudes. A través del diàleg, el joc compartit i les activitats artístiques, es crea un espai segur on poden expressar-se lliurement, respectar les diferències i construir una identitat basada en la confiança, la igualtat i la convivència positiva.

COMPETÈNCIES CLAU

- Competència personal, social i aprendre a aprendre.
- Competència ciutadana.
- Competència en comunicació lingüística.
- Competència en consciència i expressió culturals

CONCRECIÓ CURRICULAR

EIXOS DESENVOLUPAMENT I APRENENTATGE	CAPACITATS DE L'ETAPA	SABERS BÀSICS/ CONTINGUTS
EIX 1. UN INFANT QUE CREIX AMB AUTONOMIA i CONFIANÇA.	Competència específica 1. Competència específica 4.	Cos, moviment i autonomia: - Adaptació del propi moviment en relació amb els altres, amb els objectes i amb les situacions espaciotemporals. - Domini progressiu de les habilitats motrius bàsiques: saltar, girar, respirar, manipular objectes, desplaçar-se, enfilat-se i fer equilibris. - Experimentació manipulativa i domini progressiu de la

		psicomotricitat fina amb diferents objectes i eines, i inici del desenvolupament grafomotor. - Adaptació de forma autònoma a l'entorn relacionant-se amb els altres. Hàbits de vida saludable per l'autocura i la cura de l'entorn: - Reconeixement de situacions perilloses i prevenció d'accidents i prudència davant d'algunes situacions de risc o perill. - Incorporació progressiva d'hàbits sostenibles i ecosocialment responsables relacionats amb la salut, el benestar personal i l'entorn en què habiten.
--	--	---

EIX 2. UN INFANT QUE ES COMUNICA EN DIFERENTS LLENGUATGES.	Competència específica 1. Competència específica 2.	Comunicació oral-Expressió, comprensió, diàleg: - Participació en converses per compartir descobertes, hipòtesis, desitjos, sentiments i emocions. - Contrast de les pròpies idees amb les dels altres i incorporació de les seves aportacions. - Participació i escolta activa en situacions habituals de comunicació: converses, contextos de joc i diferents situacions de la vida quotidiana. Llenguatge matemàtic: - Reconeixement i ús de llenguatge matemàtic, nombres, símbols i codis que poden ser llegits pels altres i que tenen significats
--	---	--

		compartits per la societat en contextos reals i situacions progressivament més complexes. Llenguatge i expressió plàstica: - Curiositat i interès per les creacions plàstiques. Respecte per les creacions plàstiques dels altres. - Ús del llenguatge plàstic com a font de gaudi, de creació i d'aprenentatge. Literatura infantil: - Gaudir de la literatura com a pràctica compartida. - Interès per les converses i diàlegs sobre textos literaris que eduquin la sensibilitat i el respecte i nodreixin la
--	--	---

		imaginació i la curiositat. - Escolta activa, comprensió i reproducció de les diferents manifestacions de la literatura popular (narracions, poesia, endevinalles) com a font de plaer.
EIX 3. UN INFANT QUE DESCOBREIX L'ENTORN AMB CURIOSITAT.	Competència específica 1. Competència específica 2. Competència específica 3.	Diàleg corporal amb l'entorn, exploració d'objectes, materials: - Observació, exploració i identificació d'elements de l'entorn: objectes, materials, animals, plantes, paisatges, etc., amb actitud de respecte. - Iniciació en la classificació i el repartiment d'objectes. Experimentació en l'entorn, curiositat, pensament científic, raonament lògic i

		creativitat: - Exploració i indagació de l'entorn físic i social amb curiositat i interès. - Inici en la relació i connexió entre el fet conegut i el que és nou, entre experiències prèvies i noves. - Desenvolupament d'habilitats com l'observació, la comprovació, l'assaig-error en els contextos de joc i vida quotidiana. Indagació en el medi natural. Cura, valoració i respecte: - Descoberta dels efectes de les pròpies accions en el medi natural. - Ús d'instruments d'observació tant analògics com digitals: lupes, balances i sensors per a la recollida i
--	--	--

		posterior anàlisi de dades. - Distinció dels éssers vius enfront dels objectes inerts. - Manipulació i experimentació d'elements de l'entorn natural amb cura i respecte. - Respecte pels éssers vius i els recursos naturals.
OBJECTIUS D'APRENENTATGE	CRITERIS D'AVUACIÓ	INDICADORS D'AVUACIÓ
- Identificar estereotips de gènere en situacions quotidianes. - Expressar opinions i emocions sobre rols socials. - Respectar les preferències dels companys/es. - Participar en converses mostrant escolta activa. - Escollir jocs i materials lliurement.	- Participa en converses sobre igualtat. - Detecta comentaris estereotipats amb ajuda. - Expressa preferències personals amb seguretat. - Respecta les eleccions dels altres. - Mostra actitud oberta	- Participa en converses sobre igualtat. - Detecta comentaris estereotipats amb ajuda. - Expressa preferències personals amb seguretat. - Respecta les eleccions dels

	davant la diversitat	altres. - Mostra actitud oberta davant la diversitat
--	----------------------	---

METODOLOGÍA DE LA UNITAT DE PROGRAMACIÓ

La metodologia de la situació d'aprenentatge es basa en una pedagogia activa, participativa i respectuosa amb el moment evolutiu dels infants de 4 anys, on el diàleg, el joc simbòlic i l'experiència compartida constitueixen el principal motor d'aprenentatge. Les propostes parteixen de situacions reals i quotidianes de l'aula —comentaris espontanis, elecció de joguines, disfresses, colors o rols dins el joc— de manera que els infants poden establir relacions significatives amb el seu entorn social immediat i construir coneixement a partir de vivències concretes i properes.

L'aprenentatge es desenvolupa a través de la conversa guiada, la lectura de contes coeducatius, l'anàlisi d'imatges i el joc simbòlic lliure o semidirigit. Aquest tipus d'experiències afavoreixen el desenvolupament del pensament crític inicial, la capacitat d'argumentació, l'expressió emocional i la construcció d'una identitat segura. Les activitats es plantegen com espais de reflexió compartida on l'infant és protagonista, pot expressar la seva opinió, escoltar la dels altres i revisar idees preconcebudes en un entorn segur i respectuós.

L'adult té un paper d'acompanyament proper i conscient, modelant un llenguatge inclusiu, formulant preguntes obertes (“Per què penses això?”, “Tothom pot fer aquesta feina?”), ampliant perspectives i oferint referents diversos. No es tracta d'imposar discursos, sinó d'acompanyar la reflexió, validar emocions i generar oportunitats perquè els infants construeixin nous significats a partir del diàleg i l'experiència.

Es promou un clima de confiança i respecte que permet a cada infant expressar-se amb llibertat i sentir-se reconegut en la seva identitat. Els espais i els temps s'organitzen de manera flexible, aprofitant situacions espontànies com a oportunitats educatives i adaptant les propostes al nivell de comprensió i maduresa del grup. El treball en petit grup i en gran

grup facilita la participació activa, la convivència, l'empatia i les primeres formes de cooperació i resolució dialogada de conflictes.

Aquesta metodologia incorpora una mirada inclusiva i coeducativa que garanteix la participació de tots els infants mitjançant materials no estereotipats, suports visuals, contes amb referents diversos i adaptacions quan són necessàries. El joc compartit, la representació simbòlica i l'expressió artística esdevenen eines fonamentals per fomentar la igualtat, el respecte per la diversitat i la construcció d'una cultura d'aula basada en la convivència i la justícia social des de les primeres etapes educatives.

EINES D'OBSERVACIÓ DEL PROGRÉS DELS ALUMNES

Les eines d'observació del progrés dels infants es basen en una observació continuada, sistemàtica i integrada en les dinàmiques quotidianes de l'aula, especialment durant les converses en assemblea, el joc simbòlic i les activitats relacionades amb la reflexió sobre els rols de gènere. Aquesta observació permet recollir evidències reals i significatives sobre la construcció de la identitat, l'expressió d'opinions, la interacció amb els iguals i l'evolució del pensament crític inicial.

Registre de manera sistemàtica les intervencions espontànies dels infants, les seves argumentacions, els comentaris estereotipats que apareixen i les possibles transformacions en el discurs al llarg de la seqüència. Aquest registre es realitza mitjançant registres anecdòtics, diari d'observació amb recollida de frases significatives, fotografies de les activitats i, si escau, petites gravacions de converses en assemblea. Aquest tipus d'observació ofereix una visió global del procés de canvi i permet identificar avenços en la capacitat d'expressió oral, l'empatia, el respecte per la diversitat i la flexibilitat cognitiva.

A més, s'utilitzen llistes de control adaptades a I4 que recullen indicadors específics com la participació en les converses, la capacitat de qüestionar afirmacions estereotipades, el respecte per les preferències dels altres, l'elecció lliure de materials i rols en el joc simbòlic, i l'ús d'un llenguatge inclusiu. Aquestes graelles permeten fer un seguiment objectiu del procés i detectar tant progressos com possibles necessitats de suport o reforç educatiu.

També s'observa de manera específica el joc lliure als racons, analitzant com es distribueixen

els infants en els diferents espais, si hi ha segregació espontània per gènere, com es resolen els conflictes relacionats amb rols o joguines i quines actituds mostren davant situacions de diversitat. Es presta atenció tant al llenguatge verbal com al no verbal, valorant gestos, reaccions emocionals i actituds de cooperació o rebuig.

Finalment, la conversa reflexiva al final de les activitats esdevé una eina clau per valorar la comprensió i l'evolució del pensament dels infants. A través de preguntes obertes i d'un espai de diàleg segur, es pot identificar què han entès, quines idees han revisat i com se senten davant les situacions plantejades. El conjunt d'aquestes eines d'observació permet obtenir una imatge completa del procés de cada infant, ajustar les propostes pedagògiques i garantir una intervenció educativa coherent amb el seu moment evolutiu i amb els principis d'una educació inclusiva i igualitària.

MESURES DE SUPORT UNIVERSALS

- Contes visuals.
- Suport amb pictogrames
- Modelatge lingüístic inclusiu.
- Agrupaments flexibles.
- Materials no estereotipats.

ATENCIÓ A LA DIVERSITAT /MESURES I SUPORTS ADDICIONALS O INTENSIVS

- Adequació dels recursos didàctics (utilització de materials més simples, de mida ampliada o amb suport visual complementari).
- Acompanyament personalitzat per part de la mestra o del personal de suport educatiu.
- Simplificació de l'activitat, preservant la finalitat educativa prevista.
- Ampliació del temps d'execució o divisió de la proposta en fases més curtes i estructurades.

SESSIÓ 1	Conte: “Rosa Caramel”
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	Es presenta a l'alumnat el conte “Rosa Caramel” d'Adela Turín, un àlbum il·lustrat que qüestiona els estereotips de gènere a través de la història d'unes elefantes a qui obliguen a ser roses i delicades, mentre els elefants viuen amb llibertat. Realitzo una lectura dialogada, mostrant les il·lustracions i fent pauses per afavorir la comprensió. Durant la lectura es plantegen preguntes com: - Per què les elefantes han de ser roses? - Els elefants i les elefantes poden fer les mateixes coses? - Com se sent l'elefanta protagonista? Després del conte, es genera una conversa en assemblea per relacionar la història amb situacions properes (colors, jocs, roba, activitats del pati). Es reflexiona sobre la idea que no hi ha coses “de nens” o “de nenes”, sinó que tothom pot triar allò que li agrada.
OBJECTIUS D'APRENENTATGE	- Identificar estereotips de gènere en una narració. - Expressar emocions i opinions sobre la història. - Desenvolupar el pensament crític inicial. - Respectar les intervencions dels companys i companyes
SESSIÓ I TEMPORALITZACIÓ	1 sessió de 40–45 minuts en gran grup (assemblea).
MATERIALS	Llibre <i>Rosa Caramel</i> (edició en català).

ORGANITZACIÓ	Gran grup a l'espai d'assemblea. Lectura expressiva amb pauses de reflexió. Conversa final guiada i recollida d'idees a la cartolina.				
INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ	Taula d'observació:				
	Aspectes a observar	Sí	Parcialment	Encara no	Observat
	Mostra atenció durant la lectura				
	Comprèn el missatge principal del conte				
	Identifica una situació d'injustícia				
	Expressa com se sent la protagonista				
	Participa en la conversa posterior al conte				

	Respecta el torn de paraula				
	Relaciona el conte amb situacions properes(col ors, jocs, roba...)				
	Mostra una actitud oberta davant la idea que tothom pot fer les mateixes coses				

SESSIÓ 2	<i>Qui soc jo?</i>
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	Cada infant realitza un autoretrat dins d'un paper blanc amb el voltant del seu color preferit. Un cop finalitzats, es pengen a la paret i s'inicia una reflexió en assemblea sobre semblances i diferències. Es plantegen preguntes com: - En què ens assemblem? - En què som diferents?

	- Seria divertit que tots fóssim iguals? Es guia la conversa cap a la idea que tots compartim característiques humanes, però cadascú és únic.															
OBJECTIUS D'APRENENTATGE	- Reconèixer semblances i diferències entre persones. - Entendre que la diversitat és positiva. - Reflexionar sobre estereotips associats al gènere.															
SESSIÓ I TEMPORALITZACIÓ	1 sessió de 45 minuts.															
MATERIALS	- Full amb marc pintat. - Llapis i colors. - Cinta adhesiva per exposar.															
ORGANITZACIÓ	Primera part individual (taules). Segona part en gran grup (assemblea).															
INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ	Taula d'observació: <table><tr><td>Aspectes a observar</td><td>Sí</td><td>Parcialment</td><td>Encara no</td><td>Observacions</td></tr><tr><td>Realitza l'autoretrat amb interès i implicació</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Identifica semblances entre</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>	Aspectes a observar	Sí	Parcialment	Encara no	Observacions	Realitza l'autoretrat amb interès i implicació					Identifica semblances entre				
Aspectes a observar	Sí	Parcialment	Encara no	Observacions												
Realitza l'autoretrat amb interès i implicació																
Identifica semblances entre																

	companys i companyes				
	Identifica diferències sense fer judicis negatius				
	Participa en la conversa posterior al dibuix				
	Expresa idees pròpies amb seguretat				
	Respecta el torn de paraula				
	Accepta que tots som iguals en drets però diferents com a persones				
	Mostra una actitud oberta davant la				

	diversitat del grup				

SESSIÓ 3	<i>És de nen, de nena o de tothom?</i>
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	Es col·loquen tres cercols visibles amb les etiquetes “nen”, “nena” i “tothom”. D’una capsa es van traient joguines i objectes diversos (pilota, nina, cotxe, gorra rosa, etc.). Els infants han de decidir en quin cercol col·locar cada objecte. Després de la classificació, es revisen aquells elements que només s’han atribuït a un gènere i es pregunta qui voldria jugar-hi realment. Es finalitza amb joc lliure compartit amb tots els materials.
OBJECTIUS D'APRENENTATGE	- Comprendre que les joguines no tenen gènere. - Expressar preferències sense por al judici. - Respectar els gustos dels altres.
SESSIÓ I TEMPORALITZACIÓ	1 sessió de 45 minuts.
MATERIALS	Joguines variades (nina, cotxe, pilota, conte, etc.). Tres cercols. Una capsa amb els objectes.

ORGANITZACIÓ	Gran grup en cercle.				
	Classificació guiada i posterior joc lliure.				
INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ	Taula d'observació:				
	Aspectes a observar	Sí	Parcialment	Encara no	Observacions
	Participa en la classificació dels objectes				
	Expressa la seva opinió sobre a quin cercol pertany cada objecte				
	Mostra comprensió que les joguines no tenen gènere				
	Revisa la seva opinió després del debat				
	Respecta les opinions dels				

	companys/es				
	Expressa els seus gustos personals amb seguretat				
	Participa en el joc lliure sense fer distincions de gènere				
	Mostra una actitud oberta davant la idea que tothom pot jugar amb tot				

SESSIÓ 4	<i>Què puc ser de gran?</i>
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	S'obre un diàleg sobre què volen ser de grans. Es demana que busquin amb la família una persona referent d'aquella professió i també una del sexe contrari que exerceixi la mateixa feina. A l'aula es comparteixen les investigacions i es crea un mural col·lectiu amb referents femenins i masculins. Finalment, es reflexiona

	si han canviat o no la seva elecció inicial.																			
OBJECTIUS D'APRENENTATGE	- Entendre que les professions no tenen gènere. - Conèixer referents diversos. - Expressar oralment informació investigada. - Participar en una producció col·lectiva.																			
SESSIÓ I TEMPORALITZACIÓ	2 sessions de 45 minuts (recerca a casa + exposició).																			
MATERIALS	Fotos aportades per les famílies. Paper gran per al mural. Cola, retoladors.																			
ORGANITZACIÓ	Treball familiar previ. Exposició en assemblea. Elaboració del mural en gran grup																			
INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ	Taula d'avaluació: <table><tr><td>Aspectes a observar</td><td>Sí</td><td>Parcialment</td><td>Encara no</td><td>Observacions</td></tr><tr><td>Expressa quina professió li agradaria fer de gran</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Comprèn</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>					Aspectes a observar	Sí	Parcialment	Encara no	Observacions	Expressa quina professió li agradaria fer de gran					Comprèn				
Aspectes a observar	Sí	Parcialment	Encara no	Observacions																
Expressa quina professió li agradaria fer de gran																				
Comprèn																				

	que les professions no tenen gènere				
	Identifica referents femenins i masculins d'una mateixa professió				
	Participa en l'exposició oral davant del grup				
	Mostra actitud oberta davant professions no estereotipades				
	Participa en l'elaboració del mural col·lectiu				
	Respecta les preferències				

	professionals				
	dels altres				

Annex 9. Mapa conceptual general sobre el Treball Fi de Grau

